Nyersanyag-takarékosság Lengyelországban

A lengyel kormány szigorú energiatakarékossági programot hagyott jóvá. Az intézkedések részben ideiglenes jellegűek, s rövid távú feladatok mellett hosszú távra szóló intézkedéseket is tartalmaznak. A program kiterjed más fontos üzem- és nyersanyagok felhasználására is.

Az összes népgazdasági ágra érvényes program mindenekelőtt az energiával, a kohászati termékekkel, a cementtel, a papírral és fával való takarékos felhasználást irányozza elő. Külön kiemeli, hogy korlátozni kell azoknak az alapanyagoknak a fogyasztását, amelyek erősen megterhelik az importot.

Az energiatakarékosság keretében megerősítik azt a korábbi döntést, amely szerint a magángépkocsik maximális sebessége 80 kilométer. Emellett későbbi időpontra halasztják azoknak a vasútvonalaknak a felszámolását, amelyek helyett autóbuszközlekedést szándékoztak beindítani. Ahol mód van rá, magát az autóbuszközlekedést is korlátozzák. Fokozottan ellenőrzik a teherautókon történő szállítást és büntetést helyeztek kilátásba az üresjáratokra. Vállalati autóbuszokat csak a dolgozók munkába, valamint a gyermekek iskolába vitelére szabad igénybe venni. Csökkentik a LOT lengyel légiforgalmi vállalat belföldi járatainak a számát. A kormányprogram szerint valamennyi minisztériumnak ki kell dolgoznia saját energia- és nyersanyag-takarékossági terveit. A program megalkotói felkérték a lakosságot, hogy takarékoskodjanak az árammal és járjanak el óvatosan a nyersanyagok és vegyszerek felhasználásában is. A kabinetintézkedés hangsúlyozza az ország széniparának kiemelkedő jelentőségét mind a belföldi energiaszükséglet biztosításában, mind pedig az exportban.

Janurek, a kormány sajtószóvivője a program elfogadásával kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy már a LEMP tavaly októberi országos konferenciája is hangsúlyozta a fűtő- és nyersanyaggazdálkodás további javításának fontosságát. Egyidejűleg biztosítani kell a lengyel népgazdaságot a tőkés világ jelenlegi energiaválságának várható negatív következményeivel szemben is.

Jaroszewicz lengyel miniszterelnök tegnap a határ közelében találkozott *Sindermann* NDK-kormányfővel. A hivatalos tájékoztatás szerint a kétoldalú kapcsolatok kérdései kerültek terítékre. Nyugati politikai megfigyelők arra következtetnek, hogy a megbeszélések témája szoros összefüggésben állt a lengyel energiatakarékossági intézkedésekkel és ezek kapcsán a Nyugat-Berlinbe és Hamburgba tervezett lengyel áramszállításokkal. Ezt arra alapozva állítják, hogy a kormányfői találkozón részt vett *Mitrega* lengyel bányászati és energiaügyi miniszter is. *(PAP, MTI, DPA, AP)*

Hollandia inflációs aggodalmai

Hollandiában január 7-től jegyre adják a benzint, de ennél nagyobb gond, hogy súlyos inflációs hullámmal kell szembenéznie. Mindez azt jelenti — állapítja meg a rotterdami *Algemeen Dagblad* című újság —, hogy a holland forint elértéktelenedése az egész gazdaságot veszélyeztetheti. Csak decemberben 1500 termék árát emelték fel (a kenyér 7,5 százalékkal, a cukor 4,5 százalékkal, a csokoládé 12 százalékkal és az oldható kávé 15 százalékkal lett drágább).

Lubbers gazdasági miniszter úgy véli, nem annyira az olaj beszerzése a gond, sokkal inkább árának emelkedése, illetve annak és a többi nyersanyag drágulásának inflációs hatása. A holland központi tervhivatal a legutóbbi olajáremelések miatt kénytelen volt felülvizsgálni az 1974-re készített árelőrejelzéseit. Most 13 százalékra becsüli az árak átlagos emelkedését a korábban jelzett 10,5 százalékkal szemben. Utojára 1952-ben volt ilyen magas Hollandiában az inflációs ráta.

A Hollandiával szemben alkalmazott olajembargó következtében a szeptemberben szállított 11,5 millió tonnánál decemberben 25 százalékkal kevesebb olaj érkezett az országba. Novemberhez viszonyítva jóval élesebb a visszaesés: akkor 14,5 millió tonna nyersolajat kaptak, de ez a hónap tavaly rekordnak számított.

Bogers, a holland állami bányavállalat *(DSM)* elnöke Amszterdamban arról beszélt, hogy az arab olajbojkott teljes hatása rövidesen cége számára lesz leginkább érezhető, újra felül kell vizsgálnia a folyamatban lévő ötéves termelési programját. A már elkezdett beruházások munkálatait folytatják, de minden valószínűség szerint az eredeti terveknél korábban olyan ágazatokat kell elsődlegesen fejleszteni, amelyek az átlagosnál kevésbé függnek az olajtól. A következő öt évben a DSM 4 milliárd holland forintot fordít új létesítmények felállítására. *(Reuter)*

A VG JELENTI

● A New York-i értéktőzsdén 1973-ban 4 milliárd 53 millió részvény cserélt gazdát, az 1972. évi forgalom 4 milliárd 138 millió volt. A tőzsde árfolyamszintjét jelző index 1972 utolsó tőzsdei napján 65,48 volt, egy évvel később pedig 51,82 ponton állt. A legalacsonyabb index tavaly 49,05 pont volt.

● Az ENSZ Latin-amerikai Gazdasági Bizottsága jelentést adott ki. Eszerint a térség gazdasági növekedése 1973-ban elérte a 7,8 százalékot. A növekedés üteme 1972-ben 7 százalék volt.

● Február 26. és március 4. között tartják Brnóban az első nemzetközi élelmiszeripari szalont, Salima néven. A szalonon 26 ország 300 cége vesz részt, köztük Magyarország.

● A Nemzetközi Polgári Légiforgalmi Szervezet (ICAO) becslése szerint 1973-ban a világ repülőforgalma 610 milliárd utaskilométert tett ki. Ez 10 százalékkal több, mint 1972-ben, és az eddigi legmagasabb eredmény. A teherárúszállítás 15 százalékkal, a légipostaforgalom pedig 5 százalékkal haladta meg az előző évit. A Nemzetközi Légiforgalmi Társulás (IATA) vezérigazgatója szerint idén nem várható hasonló fejlődés.

● Etiópia január 1-én exportált első ízben rezet. A Japánba szállított mennyiség 1900 tonna volt. A réz kitermelője egy etióp—japán vegyes vállalat. A japán vállalat képviselője szerint Etiópia rézexportja elérheti az évi 4000 tonnát.

● A francia autóipar termelése decemberben 15 százalékkal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban, mennyisége 230 000 darabra süllyedt. A termelés csökkenése elsősorban a nagy méretű modelleket érintette. Az energiaválság következtében a Citroën és a Peugeot az év végi ünnepek között is zárva tartotta üzemeit.

● Interport néven január elsejétől új szervezet kezdte meg működését a KGST keretén belül. Tagjai Lengyelország és az NDK, feladata a két ország tengeri kikötőinek optimális kihasználása. Az Interport előnyös azoknak az országoknak is, amelyek e két állam kikötőin keresztül bonyolítják le tengerentúli forgalmuk egy részét, így elsősorban Magyarországnak és Csehszlovákiának. Az Interport nyílt szervezet, melyhez más országok is csatlakozhatnak.

● Cáfolják az Aurore című francia lap jelentését, amely szerint Pakisztán három Concorde repülőgépet rendelt. A pakisztáni légiforgalmi vállalat elnöke kijelentette, hogy jelenleg szó sincs gépek vásárlásáról.

● Tanzánia kereskedelmi mérlegének deficitje 1973 első háromnegyed évében 398,8 millió shillinget tett ki. Ez 27 százalékkal alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A kivitel 24, a behozatal 12 százalékkal nőtt. A kereskedelmi mérleg kedvező változása elsősorban annak következménye, hogy a kávé- és dohányexport a korábbiaknál jóval magasabb bevételt biztosított a kelet-afrikai országnak.

● Az uruguayi kormány január 1-től 33 százalékkal emelte a fizetéseket ugyanakkor a benzin és más folyékony üzemanyagok kiskereskedelmi ára 122 százalékkal, az elektromos áramé pedig 60 százalékkal lett magasabb. A kormány a közeli napokban várhatólag emeli az élelmiszerek és fogyasztói cikkek árát is. A terv- és költségvetési hivatal igazgatója szerint a januári infláció mértéke eléri a 18 százalékot.

● A Fülöp-szigetek törvényhozása ratifikálta a Japánnal tizenhárom éve 1960 decemberében kötött barátsági, kereskedelmi és hajózási szerződést. Tokió 4,7 milliárd jen hosszú lejáratú kölcsönt ad a Fülöp-szigetek kormányának, és ezzel a kölcsönnel 61,8 milliárd jenre duzzadt a Japántól kapott kölcsönök együttes összege. Tanaka miniszterelnök január elején a Fülöp-szigetekre utazik.

● Egy japán vállalat 150 kilométeres olajvezeték építését tervezi a thaiföldi Kra-földszoroson keresztül. Japánt súlyosan fenyegeti Malaysia és Indonézia döntése, amelyben a Malaka-szorost saját területi vizüknek nyilvánították, ugyanis a Perzsa-öböl menti országokból származó olaj, Japán importjának 90 százaléka ezen keresztül érkezik. A tervek szerint az Indiai-óceánon át érkező kőolajat átszivattyúznák a vezetéken, ahonnan tankhajók szállítanák a szigetországba.

● A Nemzetközi Légiforgalmi Társulás (IATA) bejelentette, hogy 1974. január 1-től az üzemanyag árának növekedése miatt 6 százalékkal emelkednek a nemzetközi repülőjáratok menetdíjszabásai. Egyes járatokon az áremelkedés 4 százalékos lesz. A díjemelkedés a teherárukra is vonatkozik.

● Rotterdam megerősítette első helyét a világ kikötői között. Tavaly előtt 268 millió, tavaly több mint 300 millió tonna árut raktak itt át. A polgármester szerint az olajbojkott nélkül ennél is legalább 20 millió tonnával lett volna magasabb a kikötő teljesítménye. Ugyanakkor cáfolta azokat az állításokat, amelyek szerint az olajvállalatok az embargót megsértve Rotterdamba irányították volna az arab olajat.

Argentína kereskedelmi küldöttsége a szocialista országokba látogat

Január 10-án kezdi meg európai utazását Argentína kereskedelmi delegációja, amely a *Prensa Latina* hírügynökség értesülése szerint ellátogat Csehszlovákiába, Lengyelországba, Romániába és esetleg a Szovjetunióba.

Barcak csehszlovák külkereskedelmi miniszter és argentin kollégája, *Vignes* — mint ismeretes —, a közelmúltban megállapodást írt alá, amelyben csehszlovák víz- és hőerőművekért cserébe az argentin ipar termékeinek szállítását ígérték. A dokumentumban külön hangsúlyt kapott a csehszlovák *Skoda Export* és az argentin nehézipar technológiai kooperációja az energetikai berendezések gyártása területén.

Lengyelországban előreláthatólag vasúti gördülőanyagok gyártásához szükséges berendezések vásárlásáról tárgyal majd az argentin delegáció, de szó esik majd lengyel halászhajók vásárlásáról, a mezőgazdasági együttműködésről az autóipari kooperációról

Menetrendszerinti vámmérséklések az EGK-ban

Az Európai Gazdasági Közösség január 1-én újabb lépést tett a közös külső vámrendszer és a régi és új tagok közötti szabad áruforgalom megvalósítása felé. A csatlakozási okmány szerint az új év beköszöntésével **Anglia, Dánia és Írország első ízben** — mégpedig 40 százalékkal — módosította a kívülálló országokkal szemben a vámokat, hogy ezzel is közelebb kerüljön az egységes külső vámokhoz. Egyidejűleg a Hatok és a három új tag — másodszor — 20 százalékkal csökkentette az egymás közötti ipari áruforgalomban érvényes vámokat. Az első 20 százalékos csökkentést tavaly április 1-én hajtották végre. Mind a külső vámrendszerhez való igazodás, mind az egymás közötti ipari vám eltörlése a következő években, az 1975. január 1-én, 1976. január 1-én és 1977. július 1-én végrehajtott újabb csökkentésekkel válik teljessé.

Január 1-ével lépett érvénybe a második 20 százalékos vámcsökkentés a kibővített közösség és az EGK-val ipari szabad kereskedelmi szerződést kötött hat nyugat-európai ország között is. Ezeket a vámokat ugyanolyan ütemben törlik el, mint az EGK-n belül a régi és új tagok között. Ezzel azt a célt követik, hogy az EFTA kívülmaradt tagállamai és a csatlakozott EFTA-tagok az egymás közötti szabadkereskedelmi övezetet fenntarthassák és kiterjesszék a Közös Piac egészére. *(Reuter)*

Az ENI megvette a Shell itáliai érdekeltségeit

Az olasz *ENI* felvásárolta a *Shell Italiana* érdekeltségeinek döntő részét. Az ENI és a Shell közös nyilatkozata szerint az olasz állami holdinghoz tartozó *Agip* veszi át a létesítményeket és a berendezéseket a nemzetközi olajkonszern leányvállalatától, amely csupán néhány vegyipari, mezőgazdasági és kutató létesítményt tart meg.

Az Agip tulajdonába kerül három olajfinomító, kettő Észak- és egy Dél-Olaszországban és a Shell 4500 benzintöltő állomása. Az ENI egyik szóvivője szerint az olaszok 120 milliárd lírát (192 millió dollár) fizetnek a Shellnek, amely az üzlet szerves részeként vállalta, hogy 1974 és 1978 között összesen 30 millió tonna nyersolajat ad el az ENI-nek, s ezzel járul hozzá az évi 14,3 millió tonna összkapacitású finomítók üzemeltetéséhez.

A Shell képviselői az olasz árbefagyasztással és a jelenlegi nemzetközi energiahelyzettel indokolták az olaszországi érdekeltségek eladását. Az egyik szóvivő szerint a vállalat az elmúlt néhány évben dollárok millióitól esett el, mert Róma szigorú ellenőrzés alá vonta az olajtermékek árának alakulását.

Az ENI 1973 elején kísérletet tett a *British Petroleum* érdekeltségeinek megvételére, de a brit cég a jobb árajánlatok miatt a *Monti* gyáriparos vezette olasz konzorciumnak adta el itáliai berendezéseit 120 millió dollárért. *(Reuter, AP-DJ)*

Külföldi kézbe kerülnek a libanoni bankok

A libanoni bankszektor lassanként külföldiek kezébe kerül — állapítja meg a bejrúti *An Nahar* című újság. Négy bank tavaly szerződések révén került amerikai és nyugat-európai pénzintézetek tulajdonába, hét másik pénzintézet eladásáról most folyik tárgyalás. A lap véleménye szerint a Libanonban működő nagy bankkonzorciumok mellett a belföldi pénzintézetek nem életképesek.

Az Al Mashrek Bank részvényeinek 40 százalékát adta el a New York-i Morgan Guaranty Trustnek, a Keyrouz Bank részvényeinek 85 százalékát a svájci Credit Suisse vette meg, a Popular Credit Bank értékpapírjainak 30 százaléka az amerikai United California Bankhoz vándorolt és a Babiya Bank részvényeinek 80 százaléka a New York-i Chemical Bank tulajdonába került. *(AP-DJ)*

Kína és Nyugat-Európa

Alig van olyan nyugat-európai ország, amelynek valamelyik befolyásos politikusa ne iktatta volna be az elmúlt két évben útitervébe a Kínai Népköztársaságot. Mind gyakrabban keresik fel kínai küldöttségek is a fejlett európai tőkésországokat. Az egymás iránt hirtelen megnövekedett érdeklődést a politikai tényezők mellett kétségkívül gazdasági szempontok is motiválják. Amikor Kína mintegy két évvel ezelőtt bejelentette, hogy gazdasága fejlesztéséhez nyugatról kíván komplett gyárakat és berendezéseket importálni, nyugati gazdasági körökben úgy gondolták, hogy gyakorlatilag korlátlan felvevőképességű piac nyílik meg a fejlett tőkésországok számára.

A kínai gazdasági életben a külkereskedelem viszonylag alárendelt szerepet játszik. Kínában él a világ lakosságának egynegyede, a világkereskedelemben való részesedése viszont mindössze 1 százalék. A külkereskedelemre vonatkozóan nem tesznek közzé adatokat, így tehát az ország forgalmára csak becslésekből lehet következtetni. Megállapítható, hogy a nyugati, különösen a nyugat-európai országoknak jelentős szerepük van Kína külkereskedelmében. A Kínai Népköztársaság legnagyobb tőkés partnerei Japán, Hongkong és Kanada. Ezek után következnek a közös piaci tagállamok, az NSZK, Franciaország, Nagy-Britannia és Olaszország.

Annak ellenére, hogy Kína és a közös piaci országok között az elmúlt két évben több nagy üzletkötésre került sor, az egymás közti kereskedelmi forgalom csak lassan, a tőkés partnerek várakozásától messze elmaradó mértékben növekszik. A tömeges kínai megrendelések egyelőre még váratnak magukra. A gazdasági kapcsolatok ugrásszerű fejlődésének egyik legnagyobb gátja, hogy Kína mindenképpen aktív kereskedelmi mérlegre törekszik. Az import nagyságát az export mértékétől teszi függővé, és csak annyit vásárol, amennyit készpénzben és kemény valutában ki tud fizetni. Egyelőre nem hajlandó igénybe venni hosszú lejáratú hiteleket, amelyek nélkül viszont extenzív külgazdasági politika nehezen képzelhető el. Újabban azonban mindinkább növekszik a fizetési haladékos ügyletek száma. Néhány héttel ezelőtt írták alá Franciaországgal a háromszázmillió dollár értékű szerződést, melynek értelmében Kína komplett petrokémiai kombinátot vásárolt Franciaországtól és a törlesztés öt éven át egyenlő részletekben történik. A közeljövőben nem lehet számítani a nyugat-európai forgalom megélénkülésére, mert Kínában nincs megfelelő termelési kapacitás a közös piaci országok igényeinek kielégítésére, ugyanakkor a kínai exportbevétel nem elegendő az ipar fejlesztéséhez szükséges gépek beviteléhez.

A nyugat-európai gazdasági szakembereknek tudomásul kellett venniük, hogy a kínai piac nem nyílik meg előttük a kívánt mértékben, amikor a tőkésországok lanyhuló konjunktúrája és a valutaválság mérsékelte a világkereskedelem növekedését. Az ötmilliárd dolláros kínai külkereskedelmi forgalom mintegy 30 százaléka mégis a nyugat-európai országokkal bonyolódik le. Kína az NSZK-val két évre szóló gazdasági, kereskedelmi szerződést kötött, amelynek értelmében gépeket, villamos berendezéseket, repülőgépfelszereléseket és vegyipari termékeket vásárol. Cserébe hagyományos exportcikkeit, az élelmiszeripari és textilipari termékeket, valamint nyersanyagokat szállít. Franciaország Kína ötödik legnagyobb kereskedelmi partnere, a forgalom értéke eléri az egymilliárd frankot. A franciák elektromos berendezéseket, mozdonyokat és acélt szállítanak, cserébe pedig húst, bőrt, selymet és gyapotot vásárolnak. Érdemes megjegyezni, hogy a francia—angol kooperációban készülő Concorde szuperszónikus utasszállító repülőgépre Kína még 1972-ben opciós szerződést kötött. Nagy-Britannia húsz Trident típusú repülőgépre kapott megrendelést, amelyből ötöt már le is szállított. A legújabb jelentések szerint Kína újabb 30 Tridentet rendel hamarosan. Az angol üzleti körök egyébként sokat várnak Heath miniszterelnök januári pekingi útjától, hiszen a kormányfői látogatásokat általában nagy üzletek követik Pekingben.

Peking nyugat-európai partnereinek a tudomására hozta, hogy a jövőben hagyományos exportcikkei — olcsóbb fogyasztási cikkek, textíliák, élelmiszer, vegyi anyagok — mellett szerszámgépeket, mérőműszereket, vasárut, gyógyszert, festékeket is kíván exportálni. A nagyobb nyugati vásárlások elősegíthetik a kínai import növelését.

Ami Peking és a Közös Piac kapcsolatait illeti, Kína egyelőre nem ismeri el a nyugat-európai integrációt, bár nemrégiben Brüsszelben tapogatózó megbeszélésekre került sor és nyugaton úgy vélik, hogy Kína szimpatizál a Közös Piaccal. Peking szerint „az Európai Gazdasági Közösség léte kihívás a szuperhatalmakkal szemben".

A Kínai Népköztársaság a külkereskedelemnek politikai jelentőséget is tulajdonít és piacán versenyezteti a fejlett tőkésországokat. Különösen ügyel arra, hogy vásárlásait ne koncentrálja egy-egy tőkésországra, hanem lehetőség szerint elossza. A több irányú külgazdasági politika fontos partnerországa Japán és az Egyesült Államok. A távol-keleti szigetország pozícióit egyelőre senki sem veszélyezteti a kínai piacon, Nyugat-Európának viszont meg kell küzdenie az USA mind nagyobb gazdasági befolyásával. Nem szabad szem elől téveszteni, hogy a kínai külkereskedelem — elsősorban az import — politikai barométerként szolgál, ezért könnyen elképzelhető, hogy Japán után a politikai kapcsolatok alakulásának megfelelően más-más ország élvez majd előnyt a kínai piacon. Bár az utóbbi években hallatlanul megnőtt a kínai piac iránti érdeklődés a tőkés világban, nagyobb fellendülés csak akkor áll majd be, ha Peking hajlandó igénybe venni hiteleket és lemond külkereskedelmének egyik alapelvéről, arról, hogy „a lehető legjobb terméket kapni, a lehető legolcsóbb áron, a lehető legnagyobb politikai haszon mellettt".

G. Gy.—L. P.

Árhullámlovaglás a műkincsek piacán

Az elmúlt év rendkívül gyors ütemben galoppirozó inflációtól terhes világ gazdaságában az egyik legklasszikusabb inflációmenedék, a műkincsgyűjtés is csak a legügyesebbeknek, s persze a legtehetősebbeknek adott kibúvót. A dollár nem hivatalos számítások szerinti 18—20 százalékos leértékelődése tavaly gyakorlatilag megszüntette a műgyűjtők úgynevezett jövedelmét — állapítja meg a New York-i *Barron's Financial Weekly* című hetilap egyik írása. A nemzetközi monetáris összeomlás első tüneteinek jelentkezése óta összesen mintegy 1400 alkalommal devalválták a világ több mint 130 valutáját: a különböző pénznemek vásárlóerejének szüntelen csökkenése fantasztikus versenyfutáshoz vezetett a műtárgyak piacán.

Érdekesen alakult a vásárlók nemzetiség szerinti összetétele. Rendkívül agreszív alkudozókként, és szokatlanul nagy számban jelentek meg a piacon a japánok, akiknek egészen szeptemberig csaknem minden esetben sikerült túllicitálniuk minden más nemzetiségű érdeklődőt. Az áremelkedési hullám tarajára a rézkarcok kerültek, s csak utána következtek a modern, vagy misztikus tárgyú festmények, a grafikák, pasztellrajzok, régi bélyegek, antik falióra és zsebórák.

A rézkarcok versenyében *Picasso* egyik 1904-ből származó rézkarca vitte el a pálmát egy berni árverésen: 168 000 dollárt fizettek érte. Egy évvel korábban a legsikeresebb rézkarc is csak 23 000 dollárért kelt el. Szenzációs mértékben emelkedtek a modern festmények árai, így például az amerikai *Pollock* „Kék cölöpök" című vászna 2 millió dollárért cserélt gazdát. A grafikák és pasztellek, amelyek 1972-ben is rekordárakat értek el, tavaly tovább drágultak: *Degas* egyik 1875-ben készült képe 780 000 dollárért talált gazdára. Az egy évvel korábi szinthez képest 140—150 százalékos áremelkedés volt a bélyegek piacán. Egy londoni gyűjtő közel 2 millió dollárt fizetett két, százévesnél régebbi bélyegeket tartalmazó albumért. Egy tokiói aukción egy 1871-ben nyomtatott japán bélyeg 75 000 dollárba került vásárlójának. A fali- és karórák árverésein 40 000 és 200 000 dollár közötti árak alakultak ki.

Jelentős áremelkedés volt a posztimpresszionista alkotások aukcióin is: míg 1972-ben a legjobb üzletet egy 280 000 dollárért eladott Picasso-képpel kötötték, idén egy japán vásárló 2 millió dollárt fizetett *Rousseau* Trópusok című festményéért.

Továbbra is kedveltek voltak az antik műtárgyak, amelyek piacán elsősorban az egzotikus darabok 90—95 százalékkal drágultak. A kínai műkincsek, főként a Ming-dinasztiából származó kék-fehér porcelán tárgyak, 300—500 ezer dollár közötti árakon, a japán vásárlók körében voltak a legkeresettebbek. Az arany és ezüst tárgyak árai 45—50, az érmék közel 100 százalékkal emelkedtek, de szembetűnően lassúbb ütemben, mint egy évvel korábban. Estek a múlt századi francia festmények árai is. *Van Gogh* egyik műve tavaly 1,5 millió dolláros rekordárat ért el, idén viszont 1,4 millió dollár volt a legmagasabb ár, amit ilyen műért fizettek: *Manet* egyik alkotásáért.

A gyémántok már 1972-ben is csak viszonylag lassan drágultak, 15 százalékkal, tavaly az ütem 24 százalékra emelkedett. Visszaesés volt tapasztalható a régi borok piacán: 25—30 százalékkal csökkentek az árak. Szintén kiestek a műgyűjtők kegyeiből a régi francia bútorok, amit jól példáz, hogy 1972-ben egy XV. Lajos korabeli asztalért 420 000 dollárt fizettek, tavaly egy hasonló darabért már csak 50 százalékkal kevesebbet ajánlottak fel. Meglepő mérvű áresés volt tapasztalható a régi mesterek művei között is. *Rafael* egyik Madonnája 1972-ben 3 millió dollárért talált gazdára, tavaly viszont ugyanezen korból származó művek már csak 50 százalékkal kevesebbért keltek el. Tavaly a legnagyobb árat *Cupy* 1634-ből származó tájképe érte el, 1,5 millió dollárral. *(AP—DJ)*

VILÁGGAZDASÁG

1974. JANUÁR 4., PÉNTEK — VI. ÉVFOLYAM, 2. (1252.) SZÁM

NAPRÓL NAPRA

- ÁLLÍTÓLAG KOMPROMISSZUMOS AJÁNLATTAL ÉRKEZETT LONDONBA Apel, az NSZK „ügyvezető" külügyminisztere, hogy kimozdítsa holtpontjáról a Közös Piac regionális fejlesztési alapjának ügyét. Bonn és London között e kérdésben áthidalhatatlannak tűnő szakadék tátong.
- AZ OLASZ ÁLLAMI ENI TULAJDONÁBA KERÜL A SHELL ITALIANA érdekeltségeinek döntő része. A nemzetközi olajkonszern olasz vállalata csupán néhány vegyipari, mezőgazdasági és kutató létesítményt tart meg. A Shell képviselői az olaszországi árbefagyasztással és a jelenlegi nemzetközi energiahelyzettel indokolták az érdekeltségek eladását.
- ARGENTÍNA JANUÁR 10-ÉN KÜLKERESKEDELMI DELEGÁCIÓT KÜLD Kelet-Európába. A küldöttség ellátogat több szocialista országba és várhatóan a közelmúltban kötött bilaterális szerződések megvalósításának részleteiről, az együttműködés kiterjesztéséről tárgyal majd.
- A MAGYAR HÚSIPAR ÉS A TEJIPAR IDÉN ÚJABB ÜZEMEKKEL GAZDAGODIK, de sor kerül a meglévő üzemek rekonstrukciójára, fejlesztésére is. Különösen jelentős a tejipar kapacitásának bővítése, amely nemcsak a megnövekedett tejtermelés feldolgozását teszi lehetővé, de módot ad az import csökkentésére is. A fejlesztések során külföldi gépsorokat állítanak munkába, így már az idén megkétszerezhetik a tejporgyártást.
- INDIA ÉS BANGLADES A JÖVŐBEN VÁMMENTESEN SZÁLLÍTHATJA JUTATERMÉKEIT AZ EGK PIACAIRA. A világ e két fő jutatermelője közös stratégiát dolgoz ki érdekeinek védelmére. A nemzetközi jutapiacon való közös fellépésük célja, hogy stabilizálják a jutaárakat. India idén kétszer annyi kéziszövésű selyem- és gyapotterméket exportálhat vámmentesen az EGK tagállamaiba, mint tavaly, de természetesen lehetőség van a további exportra is.

Élénkülő devizapiaci spekuláció

A BUNDESBANK INTERVENCIÓJA

Tegnap gyorsult a nyugati pénzközpontokban az amerikai valuta és az arany árfolyamának emelkedése. A már-már hisztérikussá váló spekuláció fő indoka változatlan: a pénzvilág aggódik, hogy az olaj drágulása felborítja a nyugat-európai országok fizetési mérlegét. Egyre általánosabb az a vélemény, hogy az érdekelt jegybankok előbb-utóbb piaci intervencióval fogják megállítani valutájuk dollárjegyzéseinek hanyatlását. Egyelőre csak egy, viszonylag szerény közvetlen beavatkozás történt: a nyugatnémet jegybank 38 millió dollárt dobott a piacra Frankfurtban. Az amerikai valuta emelkedésének megállításához hozzájárulhatott egy közvetett intervenció is: Pompidou elnök sajtónyilatkozatban arra célzott, hogy Washington bizonyára tesz valamit a dollár emelkedése, azaz az amerikai export drágulása ellen.

Az aranyláz a hírügynökségi jelentések szerint elsősorban a londoni piacon szökött magasra, s vele együtt az unciánkénti ár is, majdnem 5 dollárral. Ennek megfelelően a font gyengült a legnagyobb mértékben a dollárral szemben. Az amerikai valuta valamennyi nyugati pénzközpontban látványosan erősödött, mindaddig, amíg be nem következett a szokásos zárás előtti fordulat — részben *Pompidou* nyilatkozatának, részben a *Bundesbank* intervenciójának hatására.

A dollár mindenesetre így is bőven visszanyerte, amit értékéből veszített a tavaly februári második devalválás óta. A közösen lebegő nyugat-európai valuták kígyójának középvonala tegnap 2,25 százalékkal volt alacsonyabb a névleges dollárparitásnál. A devalválás előtti „Smithson intézetbeli" paritáshoz képest a vezető nyugati valuták átlagos ázsiója már csak 6,02 százalék, a februári devalváláskor kialakult 10 százalékkal szemben.

A frankfurti piacon szenzációt keltett az a jelentés, hogy a Bundesbank a hivatalos árfolyamrögzítéskor 38 millió dollárt dobott a piacra, s ezzel 2,80 márkáról 2,783 márkára nyomta le az amerikai valuta árfolyamát. A hivatalos rögzítés után tovább lanyhult a dollár, piaci körökben nem tartják kizártnak, hogy a Bundesbank további intervenciójának hatására.

Pompidou nyilatkozata

Washington „meglehetősen" aggódik a dollár árfolyamának hirtelen emelkedése miatt, mert az drágítja az Egyesült Államok exportját, mondta Pompidou sajtónyilatkozatában, hozzátéve: „Az USA bizonyára megpróbál tenni valamit a dollár emelkedésének megfékezésére."

Az elnök megismételte azt az állítását, hogy a francia frank nem gyenge valuta és a francia árak általában versenyképesek. Elismerte azonban, hogy az olajárak emelkedése „igen jelentős mértékben" érinteni fogja a francia fizetési mérleget. Összegszerű becslés még nem adható, folytatta az elnök, de kétségtelen, hogy az ország külkereskedelmi aktívuma leapad. „Valutánk erejének alapja a külkereskedelem, tartalékaink nem annyira erősek". (November végén Franciaország arany- és devizatartaléka a hivatalos közlés szerint 39,36 milliárd frank — mintegy 8,5 milliárd dollár volt.)

Talán a Német Szövetségi Köztársaság az egyetlen ország, amelynek elegendő tartaléka van arra, hogy szembenézzen a várható nehézségekkel és átvészelje a vihart — mondotta nyilatkozatában a francia elnök.

Az NSZK tartalékai

Az NSZK monetáris tartalékai a nyugatnémet központi bank december 31-i jelentése szerint a karácsony előtti héten 600 millió márkával 94,4 milliárd márkára (mintegy 35 milliárd dollárra) apadtak.

A líbiai olaj árának emelése után az NSZK kormányának szóvivője bejelentette, hogy az olajimport 1974-ben 13,2 milliárd márkával kerül többe az NSZK-nak, mint korábban számították. Líbiából fedezi kőolajellátásának kb. 25 százalékát.

A márka devizapiaci értékének további hanyatlása nem kívánatos — jelentette ki Bonnban *Pöhl* pénzügyi államtitkár. Kifejtette, hogy az utóbbi hónapokban a márka de facto felértékelése megvédte Nyugat-Németországot az inflációhatástól, amit a magasabb importárak fejtettek ki.

Az államtitkár nyilatkozatával kapcsolatban Bonnban meglepetést keltett, hogy a jegybank engedte a márka több mint 10 pfenniges gyengülését a dollár elméleti középárfolyamához, a 2,67 márkához képest. Nem kétséges azonban, mondják az NSZK fővárosában, hogy a Bundesbank egyetért a kormánnyal, és maga sem látná szívesen a márka további gyengülését az amerikai valutával szemben.

A nyugatnémet ipar számára a dollár emelkedése a külföldi versenyképesség javulását jelenti. Az exportkilátások kedvezőbb megítélése tükröződött tegnap a frankfurti tőzsdén, ahol a hosszan tartó lanyha irányzatot és a szerdai zuhanást általános szilárdulás váltotta fel. Különösen a gépkocsiipar részvényei emelkedtek látványosan.

A dollár árfolyamának alakulása lesz a fő téma a nyugati központi bankvezetők bázeli megbeszélésén, a jövő hét elején. A *Reuter* zürichi értesülése szerint svájci pénzügyi körökben valószínűtlennek tartják, hogy sikerül összehangolt devizapiaci intervenciós politikában megállapodniuk. Igen széles körű az a meggyőződés, hogy az intervenciót nem szabad már soká halogatni, különben a fejlett tőkésországok fizetési forgalmának egyensúlya súlyos veszélybe kerül. Az egyes országokban azonban annyira eltérő a gazdasági helyzet, a belső likviditás, hogy a megállapodás rendkívül bonyolult dolognak ígérkezik.

—sP—

Kompromisszum a regionális fejlesztésben?

Az NSZK ügyvezető külügyminisztere Londonban

Egynapos villámlátogatásra Londonba érkezett *Apel* nyugatnémet külügyi államtitkár, ügyvezető külügyminiszter, hogy brit kollégájával *Home*-mal megpróbálja elmozdítani a holtpontról a Közös Piac regionális fejlesztési alapjának ügyét. A tárgyalások eredményességétől függ, hogy jövő hétfőn, amikor a Közös Piac miniszteri tanácsa Brüsszelben összeül, sikerül-e megállapodni az elmaradott nyugat-európai területek segélyezésére szánt alap összegében és elosztásában.

Bonni értesülések szerint Apel kompromisszumos ajánlattal érkezett a brit fővárosba. Mint ismeretes, a külügyminiszterek két héttel ezelőtt rendezett legutóbbi találkozóján szinte áthidalhatatlannak tűnt Bonn és London eltérő felfogása a területfejlesztés kérdésében. Az angolok, akik az írek és olaszok mellett az alap legnagyobb haszonélvezői lennének, 3,9 milliárd dollárban szeretnék megszabni az alap következő hároméves költségvetését. Bonn ezt az összeget túl magasnak tartja s nem ért egyet azzal sem, hogy a támogatásra szoruló területek a közös piaci térség 32 százalékára terjedjenek ki. Ez semmiképpen sem teszi lehetővé az alap hatékony felhasználását — hangzik ellenvetésük.

Az NSZK-nak 20—25 százalékban kellene a befizetések terhét vállalnia, és ebből aránytalanul keveset kapna vissza. A jelenlegi körülmények között — állítják a bonni politikusok — az ország különösen nem engedheti meg magának a Közös Piacra való költekezés luxusát, hiszen a gazdaságnak az energiaínséggel kell szembenéznie és semmi jelét sem látja annak, hogy partnerei túlságosan sietnének egyetértésre jutni olyan fontos kérdésekben, mint az olajszolidaritás, vagy a Közös Piac szorosabb integrációja. Megfigyelők mindamellett bizonyosra veszik, hogy Apel londoni látogatása során „feljavítja" a regionális fejlesztési alap költségvetésére tett korábbi bonni javaslatot, amely azt a következő három évre 800 millió dollárra kívánta korlátozni. *(Reuter, AP—DJ)*

A sah olajfinomítók építéséről tárgyalt Bécsben

Pahlavi iráni uralkodó befejezte ausztriai megbeszéléseit és elutazott Bécsből. A sah és az osztrák vezetők között lefolyt, szinte kizárólag gazdasági kérdésekre korlátozódó tárgyalások újabb részleteit hozták nyilvánosságra az osztrák fővárosban. Előtérben áll egy Nyugat-Ausztriában és egy Iránban tervezett olajlepárló osztrák—perzsa együttműködésben történő megvalósítása. Jövő hét elején összeül a két ország gazdasági vegyes bizottsága, hogy azután január végén, február elején Teheránban folytassa a megbeszéléseket a két nagyszabású közös beruházás konkretizálásáról.

Kreisky kancellár sajtóértekezletén elmondta, hogy az Ausztria és Irán közötti gazdasági együttműködés szorosabbá tétele volt a sahhal folytatott tárgyalásainak központi témája. *Pahlavi* a nyilvánosság előtt óvatos formában ugyan, de elutasította, hogy kötelezettséget vállaljon az Ausztriába irányuló olajszállítások fokozására. Mint mondotta, egyelőre teljesen le van kötve a perzsa olajforrások hozama s a világ minden részében versengés folyik a perzsa olaj „mindenáron való" megszerzéséért. „Ha lehetséges lesz az Ausztriába irányuló szállítások fokozása, ezt Irán szívesen megteszi" — hangsúlyozta az iráni uralkodó és sejtetni engedte, hogy a két ország közötti közvetlen tárgyalások eredményeképpen országa esetleg ismét felülvizsgálja az olajszállítások ügyét. *(APA)*

Új bányák Macedóniában

A jugoszláv sajtó jelentős bányaipari beruházások megindításáról tudósít. A Macedóniai Szövetségi Köztársaságban Kavadarci közelében hamarosan megkezdődik egy új bánya kiépítése. A bányából évenként 16 500 tonna nikkelt és 600 000 tonna vasércet hoznak felszínre. A bánya és e nyersanyagbázisra épülő olvasztó beruházása 4—5 év alatt valósul meg. Időközben a hatóságok hozzájárultak a macedóniai Radovis mellett feltárt rézlelőhelynél kiépülő bánya beruházási költségeinek finanszírozásához. A bánya rézkitermelő kapacitását évi 21 000 tonnára szeretnék felfuttatni. *(Reuter)*

Az USA gépkocsigyártása 1973-ban

Tavaly rekordmennyiségű autó gördült le az amerikai üzemek futószalagjairól. A négy amerikai autókonszern összesített jelentése szerint 1973-ban 9,66 millió autót állítottak elő, 9,5 százalékkal többet, mint 1972-ben. Decemberben viszont az autótermelés 1959 óta nem tapasztalt mélypontra esett vissza, mindössze 518 000 gépkocsit gyártottak. *(Reuter)*

TANÁCSKOZÁS A KGST FÖLDGÁZVEZETÉKÉRŐL

Moszkvai tudósítónktól:

Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK, Magyarország, Románia és a Szovjetunió szakemberei Moszkvában befejezték tanácskozásukat a közös erővel építendő új gázvezetékrendszerről, amely a dél-urali földgázlelőhelyektől a Szovjetunió nyugati határáig húzódik majd. A Szovjetunió jelenleg a Testvériség-vezetéken az NDK-ba, Csehszlovákiába és Lengyelországba szállít földgázt, a folyó ötéves terv végéig megindul a „kék arany" exportja Magyarországra és Bulgáriába is.

Az európai szocialista országok a következő években egyre több földgázt fognak importálni, hogy korszerűsítsék energiabázisukat és tovább javítsák nyersanyaghelyzetüket. A leggazdaságosabb szállítási módszernek a gázvezetékrendszer kiépítése látszik, amelyet az érdekelt országok közösen építenek fel, a lelőhelytől a felhasználás helyéig.

A most véget ért megbeszélésen a résztvevők több fontos műszaki kérdést tisztáztak. A közel 3 ezer kilométer fővonal kiinduló állomása Orenburg lesz, ahol a közelmúltban hatalmas földgázmezőket tártak fel. A végállomás Ungvár lesz, a szovjet szakaszon megépített vezeték ott kapcsolódik majd be a csehszlovákiai tranzitvezetékbe. A rendszer átszeli a Szovjetunió európai területét, a Volgát, a Dont, a Dnyepert és a Dnyesztert.

Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország és Magyarország részt vesz a vezetékrendszer megépítésében. Románia az Orenburgban tervezett két nagy teljesítményű gáztisztító kombináthoz szállít berendezéseket.

Éleződő belgazdasági vita Angliában

Ha Angliában most tartanák meg az általános választásokat, a konzervatívok a szavazatok 41 százalékát, a Munkáspárt 29, a liberálisok pedig 15 százalékát mondhatnák magukénak — állapítja meg a Sunday Times közvéleménykutatása. A neves londoni lap nem áll egyedül ezzel a véleménnyel. Joggal felteheti a kérdést, hogyan lett a néhány héttel ezelőtti munkáspárti többségből kisebbség most, amikor — számos vélemény szerint — Anglia a második világháborút követő legsúlyosabb gazdasági válság elé néz.

Nagy-Britanniában az első januári munkanapon 730 ezren nem vehették fel a munkát az energia-takarékossági intézkedésként meghirdetett kényszerű háromnapos munkahét miatt. A brit gyáriparosok szövetségének véleménye szerint a rövidített munkahét hatása igazán csak a jövő héten mérhető majd fel. Dolgozók millióri maradnak részlegesen munka és természetesen fizetés nélkül. Egyes becslések szerint a háromnapos munkahét 15 millió főt érint.

A brit kormány és a szénbányászok e heti tárgyalási fordulója is eredménytelen maradt, s így további egy hétig nincs kilátás a szénbányászatban a túlórasztrájk megszüntetésére. Még a londoni nagytőke lapjai is felfigyeltek a kormányzati szervek merev politikájára: a kabinet bérhivatala mindössze heti 70 pennyvel hajlandó emelni a bányászok bérét. Ezt az ajánlatot a *Financial Times* „nyomorúságosnak" nevezte.

Úgy tűnik, mintha *Heath* kormánya nem véletlenül követne egyre merevebb politikát a szénbányászokkal szemben. A jelenlegi brit belpolitikai helyzet elemzői közül igen sokan ebből a feltételezésből indulnak ki. A konzervatívok igen kockázatos, de nem egészen új stratégiáját vélik felfedezni benne. „Heath miniszterelnököt kevésbé érdekli a termelés és a foglalkoztatottság jelenlegi szintjének fenntartása, mint az, hogy a közvéleményt a bányászok ellen fordítsa" — írja a *New York Times*. A kormányfő nyilvánvaló célja — folytatja —, hogy megvédje bérpolitikáját és visszafogja az inflációt. E célból igen komoly kockázatokat vállal, mert ez a taktika elsülhet visszafelé is.

Az ugyancsak amerikai *Wall Street Journal* vezércikke ennél is tovább megy. Heath a közvéleményt nemcsak a szénbányászok ellen probálja hangolni, hanem rajtuk keresztül a szakszervezetek s mindenek előtt a Munkáspárt ellen. Ha ez sikerül, általános választásokat írnak ki, amelyen a szavazóknak választaniok kell — Heath tálalása szerint — kormánya programja és a „szakszervezetek anarchiája" között. A kormányfőnek legkésőbb 1975. június 18-ig kell kiírnia az új választásokat. A legkülönbözőbb előrejelzések szerint az angol gazdasági állapotok addig aligha válnak olyan kedvezőkké, hogy egy hatalmon levő párt a győzelem reményével várhassa a szavazás végeredményét. A mostani zűrzavaros helyzet ha netán tovább rosszabbodna, megfelelő alkalmat adhatna a konzervatívoknak a választások megtartására.

A londoni televízió egyik közvéleménykutatása szerint a lakosság 54 százaléka a szakszervezeteket teszi felelőssé az angol ipar zavaraiért s csak 40 százaléka a kormányt.

A Munkáspárt kettős fronton igyekszik kivédeni a burkolt konzervatív támadást. *Wilson*, az ellenzék vezére tegnapi beszédében azzal vádolta a kormányt, hogy „hibás politikai koncepciói és téves gazdasági döntései" leplezésére bűnbakot keres a háromnapos munkahét kapcsán kirobbant vitában. Másrészről úgy vélik, hogy a kabinet túldramatizálja a válsághangulatot. Több munkáspárti politikus hangsúlyozta az elmúlt napokban, hogy Heath termeléskorlátozó döntése elhamarkodott volt a jelenlegi helyzetben.

Az éleződő belpolitikai vita mellett talán kevésbé keltett feltűnést, hogy a brit hivatalos pénzügyi tartalékok decemberben 170 millió dollárral apadtak. Megfigyelők szerint ennek fő oka a font devizapiaci támogatására kiadott több mint 250 millió dollár. S az idei kilátások sem biztatóak. Számítások szerint a külkereskedelmi deficit elérheti a 2 milliárd font sterlinget, főként az olajimport lényeges drágulása miatt. Elképzelhető, hogy Anglia négyszer annyit költ erre a fontos nyersanyagra, mint tavaly.

A londoni részvénypiac tükrözi az általános depressziós hangulatot. A *Financial Times* ipari részvényindexe tegnap is jelentékenyen esett. A szénbányászokkal folytatott bértárgyalás újabb felfüggesztése, a háromnapos munkahét bevezetése és a font sterling további gyöngülése miatti zuhanás alól csak három ágazat vállalatai maradtak ki. Sikerült tartani, sőt esetenként növelni a részvények jegyzését az arany-, a gyémánt- és az olajiparban érdekelt brit vállalatoknak.

V. A.

Szovjet—indiai olajtárgyalások

Sasin olajipari miniszter vezetésével az indiai fővárosba érkezett a Szovjetunió kilenctagú olajipari küldöttsége. Nyugati hírügynökségek értesülése szerint a delegáció tanulmányozza az indiai olajkitermelés és -feldolgozás elősegítésének lehetőségét. A *Reuter* tudni véli, hogy a szovjet szakemberek tanácsokkal látják el az indiai kormányt, hogyan gyorsíthatja meg olajipari programjainak végrehajtását.

VILÁGGAZDASÁG

1974. MÁRCIUS 14., CSÜTÖRTÖK — VI. ÉVFOLYAM, 51. (1301.) SZÁM

NAPRÓL NAPRA

- SZÍRIÁBAN 1,8 MILLIÁRD DOLLÁRRA BECSÜLIK a tavaly októberi háború során keletkezett kárt. A kormány részletes listát dolgozott ki a tönkrement és megsérült létesítményekről, amit a múlt héten átadtak a Damaszkuszban járt szovjet külügyminiszternek is.
- MEGNYÍLT A GENFI AUTÓSZALON, az első nyugat-európai autóbemutató az olajembargó meghirdetése óta. Kevés az újdonság és az új típusú kocsi. Az általános autópiaci hangulatot jellemzi egy nyugatnémet cég képviselőjének megjegyzése: az iparág történetének eddigi legnehezebb szakasza a mai.
- AZ OLAJÁRAKAT A JÖVŐBEN TOVÁBB KELL EMELNI — ebben összegezhető az OPEC gazdasági bizottságának véleménye. A szakértők tegnap kidolgozott ajánlása alapján döntenek a hét végén az olajipari miniszterek a második negyedév árairól. Szaúd-Arábia a gazdasági bizottság véleményétől eltérő álláspontot alakított ki s eszerint már lejjebb kellene vinni az árszintet.
- AZ OLAJPROBLÉMA SÚLYOS ÉS NEHEZEN FELMÉRHETŐ PÉNZÜGYI VETÜLETEI miatt továbbra is bizonytalanság uralkodik a devizapiacokon — hangsúlyozta a New York-i Federal Reserve Board alelnöke. Rámutatott, hogy ugyanekkor a dollár nemzetközi helyzete erős és árfolyama valószínűleg emelkedni fog.
- A MARHAHÚSIMPORTRA BEVEZETETT ENGEDÉLYEZÉSI RENDSZER meghosszabbítását javasolja a Közös Piac brüsszeli bizottsága. Az egész EGK-ban az engedélyezési rendszert és az EGK négy országában a teljes importtilalmat eredetileg március 24-i határidővel vezették be. A brüsszeli bizottság szükségesnek tartja a szigorú ellenőrzés fenntartását és ezért indítványozza, hogy az engedélyezési rendszert meghatározatlan időre terjesszék ki.

Befejeződött a szovjet—francia csúcstalálkozó

Hozzájárulás az európai enyhüléshez és kooperációhoz

A picundai csúcstalálkozó és az ezt kiegészítő külügyminiszteri konzultáció napirendjén elsősorban a világpolitika olyan kulcskérdései szerepeltek, mint az európai biztonsági értekezlet és a közel-keleti válság rendezésének ügye. A megfigyelők körében azonban a fölöttébb eredményes tanácskozás nyomán mégis úgy vélik, hogy az ötödik szovjet—francia csúcstalálkozót követően a két ország együttműködésének valamennyi formája új lendületet nyer. E benyomást alátámasztják *Pompidou* kijelentései is. A francia államfő a hivatalos megbeszélések után tartott sajtóértekezletén bejelentette: a Szovjetunió és Franciaország gazdasági, műszaki és tudományos együttműködésének szorosabbra fűzését határozták el — jelenti *kiküldött munkatársunk.*

A két vezető politikus megbeszéléseinek jelentősége visszatükröződik azokból a megállapításokból, amelyekkel a szovjet sajtó a csúcstalálkozót méltatja. Az *Izvesztija* rámutatott, hogy a szovjet—francia eszmecsere célja az volt, hogy hozzájáruljon az enyhüléshez és az együttműködéshez. A nézetek összehangolása nagymértékben elősegíti az európai kapcsolatok javulását. „Jelenleg különösen szembetűnő, milyen fontos szerepet játszanak az effélé tanácskozások a nemzetközi kapcsolatok új légkörének meghonosításában mind az európai kontinensen, mind túl azon." A *Pravda* a picundai csúcstalálkozót fontos lépésnek minősíti a nemzetközi együttműködés fejlesztése területén és leszögezi: a szovjet—francia kapcsolatok mintául szolgálnak az eltérő társadalmi rendszerű országok közötti együttműködésre.

A csúcstalálkozóról kiadott kommuniké közli: *Leonyid Brezsnyev* és Georges Pompidou megelégedéssel nyilatkozott a szovjet—francia kapcsolatok helyzetéről és állást foglalt a két ország együttműködésének továbbfejlesztése és elmélyítése mellett. A két politikus megerősítette, hogy a Szovjetunió és Franciaország hű az országaik együttműködésének alapelveit meghatározó dokumentumokhoz és a politikai konzultációkra vonatkozó jegyzőkönyvhöz. A találkozó újabb tanúbizonyságot szolgáltatott arra, hogy a hagyományos szovjet—francia barátság szilárd. Ez megfelel a két ország népei alapvető érdekeinek, az európai és a nemzetközi biztonság megerősítése ügyének.

Pompidou elutazása előtt kijelentette: A „barátság, a kölcsönös bizalom, a tisztelet, a nyíltság és a realizmus" jellemezte a csúcstalálkozó légkörét. A tárgyaló felek — hangsúlyozta az elnök — ez alkalommal is igyekeztek hűek maradni a hagyományos baráti szellemhez, mely kapcsolataikat általában jellemzi. Ezzel együtt nyíltan napirendre tűzték és az idő rövidsége ellenére a lehető legrészletesebben vitatták meg a legproblematikusabb és a leglényegesebb kérdéseket is. Úgy döntöttek, hogy az érintkezésnek ezt a formáját folytatni fogják.

Közölte, hogy Brezsnyevvel folytatott megbeszélésein a legnagyobb teret az európai biztonsági értekezlet kérdéseinek szentelték. Egyetértettek abban, hogy e konferencián nem rendezhetők az összes részletkérdések. Párizs nem ellenzi elvileg a keleti és nyugati politikai vezetők csúcstalálkozóját, ezt azonban a genfi konferencia eredményeitől kívánja függővé tenni. Két lehetőséget lát: a záróközlemények megnyitják az utat az együttműködés irányába, avagy döntő és jelentős határkövet jelentenek Európa történetében. Pompidou ez utóbbi esetben pártolja a csúcstalálkozó gondolatát.

Utalva a záróközleményre, Pompidou elégedetten nyilatkozott a szovjet—francia kapcsolatok helyzetéről és kifejezte meggyőződését, hogy az együttműködést tovább bővítik. Ugyanakkor megjegyezte, hogy a találkozón csupán Franciaország nevében szólott, és hozzáfűzte: Franciaország fenn kívánja tartani a barátságot az európai országokkal és más államokkal. Az elnök közölte, hogy újabb meghívást kapott a Szovjetunióba, ennek időpontját azonban még nem állapították meg.

A francia küldöttség köreiből származó értesülés szerint a csúcstalálkozón fölmerült az a gondolat, hogy Franciaország működjék közre a közel-keleti válság rendezésében, és osztozzék azokban a garanciákban, amelyeket e térség békéjének biztosítása érdekében nyújtanak. A francia szóvivő szerint a felek egyetértettek abban, hogy a közel-keleti térségben végleges rendezésre kell törekedni a Biztonsági Tanács ismert határozatainak megfelelően.

Kiküldött munkatársunktól:

A Szovjetunió és Franciaország együttműködésében napjainkban a legnagyobb érdeklődésre számot tartó területek francia részről a nyersanyagszállítások, szovjet részről pedig az ipari termékek exportrészesedésének növelése, a kompenzációs és hitelügyletek realizálásának, valamint vegyes vállalatok létesítésének gyorsítása. A szovjet és a francia illetékesek között most folynak a megbeszélések az udokani rézlelőhely, a buruktali nikkellelőhely közös kiaknázásáról. E megbeszélések sikereitől teszi függővé a szovjet külkereskedelem — írja a *Mezsdunarodna Zsizny* cikkírója —, hogy valóra váltja-e a franciák elképzelését, azt, hogy hosszú lejáratú szerződésben vállalja évi 2,5 milliárd köbméter földgáz, 52 ezer tonna réz, 85 ezer tonna cellulóz és még számos nyugaton hiánycikknek számító nyersanyag Franciaországba irányuló exportját. Mint ismeretes, a két ország együttműködésének állandó szerve az úgynevezett nagybizottság, ennek legutóbbi, tavaly júniusi ülésén *Patolicsev* szovjet külkereskedelmi miniszter, francia részről pedig *Giscard d'Estaing* gazdasági miniszter tízéves gazdasági és ipari együttműködési megállapodást írt alá. A megállapodás teremtett keretet a két miniszter 1973 decemberi párizsi találkozóján a nagy jelentőségű földgáz-acélcső üzlet létrehozásához. Eszerint a Szovjetunió acélcsövek és a szovjet földgázipar számára szükséges berendezések ellenében földgázt szállít majd Franciaországnak. Az említett tízéves megállapodás jelentősége azonban e szerződésen messze túlmutat, hiszen Párizs hasonló hosszú lejáratú megállapodást más szocialista országgal még nem kötött.

A KGST és a Közös Piac kapcsolatainak kérdése

A Közös Piac bizottsága kész arra, hogy a KGST-vel a kapcsolatok szorosabbra fűzéséről tárgyaljon — jelentette ki *Soames*, a bizottság alelnöke. Strasbourgban, az Európai Parlament közgyűlésén elhangzott beszédében azt mondta: reméli, hogy az NSZK (ez idő szerint Nyugat-Németország képviselője elnököl a miniszteri tanácsban) ezt a KGST megbízottainak tudomására hozza.

Még nem léptek kapcsolatba a KGST-vel, de a bizottság kész arra, hogy megkezdje az előzetes tárgyalásokat, amikor a KGST ezt óhajtja. A Közös Piac előírásainak értelmében a bizottságon át vezet az út ahhoz, hogy kereskedelmi tárgyalásokat folytassanak az EGK és a külső partnerek között. *(Reuter)*

Szovjet—francia megállapodás enzim-üzem építéséről

A *Technopromimport* szovjet külkereskedelmi vállalat 100 millió frankos szerződést kötött két francia céggel. A tegnap közzétett jelentés szerint a *Société Nordon* és a *Société Rapidase* közös vállalkozásban enzimgyárat épít az ukrajnai Vinicában. Az új gyár 1977-ben kezdi meg a termelést. A szerződést Moszkvában írták alá. *(AP—DJ)*

A brit külkereskedelem tavalyi deficitje

A kereskedelmi cserearányok romlása és az olajárak emelkedése a múlt évben kedvezőtlen fordulatot okozott Nagy-Britannia külkereskedelmében. Az importtöbblet 2 milliárd 375 millió fontra emelkedett az előző évi 677 millióról. A „láthatatlan" tételek aktívuma ezt — 1972-vel ellentétben — nem tudta ellensúlyozni. A fizetési mérleg ilyenformán 1 milliárd 468 millió font deficitet mutatott, szemben az 1972. évi 69 millió fontos fölösleggel.

A brit kincstár jelentése szerint a külkereskedelmi deficitnek mintegy 80 százaléka adódott a kereskedelmi cserearányok 12 százalékos romlásából. Az importárak átlagos emelkedése 28 százalék volt, az exportáraké csak 13 százalékos. A mennyiséget tekintve, az import 14, az export 12 százalékkal nőtt az előző évhez képest. A bevitel értéke 41 százalékkal volt magasabb, mint az előző évben, a kivitelé 25 százalékkal nőtt. Ezen belül 37 százalékkal többet exportáltak a Közös Piac tagállamaiba. *(Reuter)*

Hírek lengyel—svéd teherautó kooperációról

A svéd sajtó jelentése szerint a *Volvo* és az illetékes lengyel vállalat hamarosan kooperációs megállapodást köt könnyű teherautók közös gyártásáról. A göteborgi cég szóvivője nem volt hajlandó kommentálni a hírt.

A *Svenska Dagbladet* című napilap a közelmúltban azt írta, hogy hamarosan megindulhat a Volvo típusú teherautók összeszerelése Lengyelországban. A motorokat svéd üzemekben állítják elő, s a Lengyelországban összeszerelt teherautókat mindkét államban értékesítik. *(Reuter)*

Anglia közvetíteni próbál

Mint Londonban bejelentették, hazahívták a washingtoni brit nagykövetet, hogy az Egyesült Államok és a Közös Piac viszonyáról konzultációt folytassanak vele. Az új brit kormány reméli, hogy a kiéleződött atlanti kapcsolatok megjavításában diplomáciai úton közreműködhet. *(Reuter)*

Szovjet részvétel a marokkói foszfátipar fejlesztésében

A Szovjetunió 30 éves technikai együttműködési egyezményt kötött Marokkóval az afrikai ország foszfátiparának fejlesztéséről.

A marokkói foszfáthivatal párizsi közlése szerint szovjet geológusok feltárási munkálatokat végeznek Dél-Marokkóban, és a Szovjetunió ellátja Marokkót a termesztéshez, a feldolgozáshoz és a szállításhoz szükséges berendezésekkel. Egyszersmind a Szovjetunió ellátja Marokkót kénnel, ureával, ammoniával, fűrészáruval és olajipari termékekkel. A szovjet szállítások fejében Marokkó foszfátot exportál. Az exportált mennyiséget fokozatosan növelik, 1990-re elérik az évi 10 millió tonnát.

A marokkói kormány a termelést a jelenlegi évi 17 millió tonnáról 25 millió tonnára kívánja növelni 1977-re a már feltárt lelőhelyek intenzívebb kiaknázása révén. Novemberben Marokkó a foszfát árát a háromszorosára emelte; a tonnánként 14 dolláros árról 42 dollárra.

Marokkó a világ legnagyobb foszfátexportőre; becslések szerint a világ ismert tartalékainak 50 százalékával rendelkezik. *(AP—DJ)*

Brandt: sikeresek voltak a moszkvai tárgyalások

Marad a likviditásszűkítő hitelpolitika

Brandt nyugatnémet kancellár legutóbbi nyilatkozatában igen pozitív értékelést adott a keleti politika legújabb eredményeiről, Bahr moszkvai és Gaus berlini tárgyalásairól. Az Atlanti Szövetség megszilárdítása, a nyugat-európai egység megteremtése és a kelet—nyugati enyhülés folytatása a bonni kormány alapvető célja, s ezek szervesen kiegészítik egymást, hangsúlyozta a kancellár. Bahr moszkvai megbeszélésein — mondotta a kancellár — megvitatták a szovjet—nyugatnémet gazdasági együttműködés újabb számbajöhető területeit. A kőolaj, a földgáz és a vegyipar területén érdekes lehetőségek kínálkoznak. Megállapodás történt arról is, hogy megvizsgálják vegyes vállalatok megalakításának lehetőségét. A műszaki és tudományos együttműködésben sikerült olyan megoldást találni, amely nyugat-berlini személyek és szervezetek bevonását is lehetővé teszi — tette hozzá. A kormányfő, utalva a Szociáldemokrata Párt vezetőségében jelentkező megosztottságra, nyomatékosan intett arra, hogy a hamburgi vereségért nem lehet a kormány egyes tagjait hibáztatni. Az egység helyreállítására és a pártfegyelem szigorú betartására szólított fel. Schmidt pénzügyminiszter, a párt alelnöke, aki a jobboldali sajtó szerint a kancellár „trónját követeli", az USA-ban határozottan állást foglalt a nyugatnémet—amerikai összefogás mellett.

Schmidt chicagói előadásában állást foglalt az NSZK és az Egyesült Államok szorosabb együttműködése mellett, a gazdaságban, a műszaki ismeretekben és az energiaellátás terén egyaránt. „Az olajnak mint zavaró tényezőnek robbanékony jellegét csak az olajtermelőkkel folytatott, az Egyesült Államok és Nyugat-Európa között egyeztetett dialógus útján lehet ártalmatlanná tenni", hangsúlyozta. Mihamarabb meg kell indulniok a tárgyalásoknak az olajfelhasználók és az olajkitermelők között az áremelések mértékéről és módozatairól — tette hozzá.

Washington és Bonn együttműködésére lesz szükség az olajkonszernek profitjának megadóztatására is, folytatta előadásában a miniszter. Az olajtársaságoknak tevékenységüket nyíltabbá kellene tenniök és a fátylakat „egészen az üzleti mérlegek elkészítéséig fel kellene lebbenteniök". Világos választ kell találni a nyereségadóztatásra és az olajtermelőknek kifizetett árak ellenőrzésére, hogy ezzel el lehessen kerülni a nemzetközi összekoccanásokat.

Amerikai útja előtt az utóbbi időben igen aktívvá vált pénzügyminiszter a nyugatnémet bankárok bonni konferenciáján biztosította hallgatóságát: az NSZK-nak jó esélyei vannak, hogy inflációs rátáját tekintve idén is a sereghajtók között lesz Nyugat-Európában s továbbra is elképzelhető a 10 százalékon aluli drágulási ütem. Ennek érdekében kívánatosnak tartaná a miniszter — minisztertársaival és számos közgazdásszal együtt —, hogy a márka némileg felértékelődjön a többi valutához képest. Ez nemcsak az importárak mérséklődését jelentené, hanem hozzájárulhatna a kereskedelmi aktívum lefaragásához. E stabilizáló hatások megteremthetnék a magas bankkamatok mérséklésének feltételeit.

A jelenlegi kamatszint elsősorban az ország kis- és középméretű vállalatait sújtja, ennek ellenére a jegybank nem hajlandó lejjebb szállítani a pénzpiacon irányadó 13 százalékos lombardkamatlábat. Schmidt a *Bundesbank* kamatpolitikáját támogatásáról biztosította. Mint ismeretes, *Klasen*, a Jegybank elnöke következetesen érvényesíteni kívánja a likviditást szűkítő hitelpolitikát. Azzal érvel, hogy az árfelhajtó hatások ellen csak a rendelkezésre álló pénzmennyiség korlátozásával lehet védekezni. *(Reuter, APA, MTI)*

Tripoli, Bécs, Brüsszel

TÁRGYALÁSOK AZ OLAJEMBARGÓRÓL ÉS AZ -ÁRAKRÓL

Tripoliban tegnap késő délután tárgyalóasztalhoz ült az OAPEC (Kőolajexportáló Arab Országok Szervezete) kilenc tagállamának olajipari minisztere, hogy döntsön az Egyesült Államokkal és Hollandiával szemben alkalmazott olajembargó jövőjéről és a termeléskorlátozó politikáról. A világszerte nagy érdeklődéssel várt tanácskozás, amelyen az OAPEC embargós politikáját ellenző Irak ezúttal sem képviselteti magát, lapzártakor még tart.

Bécsben a kőolajexportálók világszervezetének, az OPEC-nek gazdasági bizottsága tartott előkészítő ülést a szombati miniszteri konferencia jegyében. A bizottság gazdaságilag indokoltnak látja, hogy a nyersolaj árát a jövőben tovább emeljék, és ezt az ajánlást terjeszti az olajipari miniszter elé. Megfigyelők mégis elképzelhetőnek tartják, hogy nem történik azonnali emelés és a döntést — esetleg újabb árbefagyasztás formájában — néhány hónappal elhalasztják. Ennek a feltételezésnek az az alapja, hogy Szaúd-Arábia már most is magasnak tartja az árszintet és képviselője a gazdasági bizottság ülésén is — egyedüli hangként — a csökkentés indokoltságát hangsúlyozta.

Brüsszelben az olajfogyasztó országok koordinációs csoportja — az első jelentések szerint — eredményes kétnapos tanácskozás elé néz. Már az első rövid ülésen megállapodásra jutott a 12 részvevő (USA, Kanada, Japán, Norvégia és az EGK, Franciaország nélkül), hogy négy munkacsoportban folytatják a tanácskozást, s külön-külön megvizsgálják az új energiaforrások felkutatásának és kifejlesztésének kérdését, a gazdaság- és valutapolitika olajiparral összefüggő kérdéseinek összehangolását, a nemzetközi olajvállalatok tevékenységét és az együttműködést az urándúsításban. Három témát átutalnak az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) olajbizottságának hatáskörébe: az energiatakarékosságot, a hagyományos energiaforrások kifejlesztését és a válságok idején alkalmazható olajelosztási rendszer kidolgozását. A nemzetközi olajhelyzet valutapolitikai összefüggéseinek tanulmányozásában pedig a Világbankkal és a Nemzetközi Valuta Alappal kívánnak szorosan együttműködni. Ami az olajtermelő és fogyasztó országok közös konferenciáját illeti, a koordinációs csoport elé két javaslat került: Washington májusban szeretné megtartani a konferenciát, Bonn viszont csak a nyár végén vagy kora ősszel. *(Reuter, AP—DJ, DPA)*

Venezuela az olajipar államosítására készül

Perez, Venezuela új elnöke kedden letette a hivatali esküt. Ezt követően elmondott első kongresszusi beszédének fő gondolata az volt, hogy államosítani fogják az ország olajiparában levő külföldi érdekeltségeket. Az új elnök hangsúlyozta: „valóra váltjuk népünk régi törekvését és olajunkat venezuelai olajjá tesszük". *(Reuter)*

Fülöp-szigetek

Ablaknyitás a szocialista világ felé

A Fülöp-szigetek kitárja ablakait a szocialista világ felé — mondta *Romulo*, a Fülöp-szigetek külügyminisztere az *MTI* tokiói tudósítójának adott nyilatkozatában. Ezt bizonyítja az is, hogy létrejöttek a diplomáciai kapcsolatok Magyarországgal. A miniszter hozzáfűzte, hogy országa eddig nemcsak a szocialista államoktól, hanem ázsiai szomszédaitól is elszigetelte magát, ami megfosztotta attól, hogy kapcsolataiban megfelelő rugalmasságot, és sokrétűséget valósíthasson meg.

A Fülöp-szigetek ennélfogva a korábbinál lényegesen nagyobb hangsúlyt helyez a regionális együttműködésre, s ennek keretében jelentősnek ítéli meg az *ASEAN* (a Délkelet-ázsiai Országok Szövetsége) szerepét a térség életében. Egyidejűleg szélesíti kapcsolatait az arab országokkal, a szocialista államokkal, Nyugat-Európával és Fekete-Afrikával is. Az ország a jövőben nem kíván többé egyetlen államra (az USA-ra) támaszkodni.

További fontos jellemvonása az új manilai külpolitikának a gazdasági kapcsolatok állandó fejlesztése. Ennek célja a gazdasági helyzet és a fizetési mérleg megjavítása, és új piacok biztosítása az ország exporttermékei számára.

A miniszter végezetül megemlítette, hogy Magyarországhoz hasonlóan diplomáciai rendezésre készülnek a Szovjetunióval, Kínával és az összes szocialista országgal. Készek a kapcsolatok fejlesztésére az élet minden területén, a gazdasági és a kulturális cserére, valamint a szakemberek kölcsönös látogatására, a diákok és a tudósok cseréjére.

A VG JELENTI

● A japán kabinetiroda titkára cáfolta az Elysées palotához közelálló körökből származó értesülést, hogy Pompidou elhalasztja tokiói utazását. A francia elnök tehát — hangsúlyozta — április 23. és 26. között Japánba látogat.

● Nyugati bankok egy csoportja és a jugoszláv Naftagas aláírta azt a szerződést, amely szerint a konzorcium finanszírozza a Jugoszlávia keleti részében felépítendő gázvezetéket. A 457 millió dináros (27 millió dollár) értékű kölcsönt a Beogradska Banka garantálja. A csővezetéket a tervek szerint hozzákapcsolják az épülő Testvériség földgázvezetékhez.

● Walding új-zélandi kereskedelmi miniszter négyhetes körútra indult a közös piaci fővárosokba. A tejtermékek importárának emelését akarja elérni.

● A szovjet Raznoexport külkereskedelmi egyesülés 50 millió rúpia értékű csillám vásárlására kötött szerződést az indiai állami ásvány- és fémkereskedelmi társasággal. A szállításra kerülő mennyiséget nem közölték.

● A Petrobras brazil állami olajvállalat elnöke megerősítette azokat a híreket, hogy az ország északkeleti partjai mentén új olajlelőhelyeket fedeztek fel. A tenger alatti kutak napi hozama 4590 barrel, ami jelenlegi árakon évente 20 millió dollár bevételt biztosít.

● A görög központi bank 250 millió dollár kölcsönt vesz fel egy nemzetközi bankszindikátustól, amelynek élén a Citicorp és a Westdeutsche Landesbank Girozentrale állnak. A hitel lejárata 10 év, de a törlesztést csak a hatodik évben kell megkezdeni. A kamatláb változó, mértéke a londoni eurodollár-piaci kamatlábakhoz igazodik.

● Fuzionál az American Express és az AVIS autókölcsönző vállalat. Az erről kötött elvi megállapodást jóvá kell hagynia még a két cég részvényeseinek és az ITT-nek, amelynek tulajdonában van az AVIS részvénytöbbsége, valamint az amerikai igazságügyi minisztériumnak is.

● Kihal a Földközi-tenger élővilága, ha nem tesznek hathatós intézkedéseket a vízszennyeződés megakadályozására — állapították meg 13 Földközi-tenger menti ország képviselői az athéni tengerjogi konferencián. A Szuezi-csatorna megnyitása után még csak fokozódik a hajók összeütközésének veszélye.

● A Cegedur-Péchiney, a PUK leányvállalata alumíniumötvözet-gyártmányokat előállító gyárat épít Aubagneban, Rouen közelében. A termelés már idén megkezdődik.

● Ausztrália gazdasági fejlődése lelassult 1973 negyedik negyedében — tűnik ki a canberrai statisztikai hivatal jelentéséből. A hazai össztermék (GDP) értékének növekedése 2,4 százalékot tett ki az előző negyedhez képest. A harmadik negyedévben az ausztrál gazdaság 8,6 százalékos expanziót mutatott fel.

● Az indiai parlament mindkét háza jóváhagyta azt a törvényjavaslatot, amely szerint állami tulajdonba veszik az Exxon indiai leányvállalatának 74 százalékos részvénytöbbségét. A delhi kormány 25,9 millió rúpia (3,7 millió dollár) jóvátételt fizet a nagy olajmonopóliumnak.

● A TAROM román repülővállalat nyári menetrendje új interkontinentális járatokat tartalmaz. Boeing 707 típusú gépei hetenként egyszer repülnek New Yorkba és Pekingbe. A TAROM új járatot indít Tiranába is — Belgrád érintésével.

● A svájci költségvetés 779 millió frank deficittel zárta a tavalyi évet. Az előrejelzések mindössze 119 milliós hiánnyal számoltak.

● A Sony Corp. rövidesen hordozható kazettás képmagnót hoz forgalomba. A készülék ára Japánban 590 ezer jen lesz. Egy másik, a Sonyval kapcsolatos hír szerint a japán híradástechnikai óriás színes televízió-összeszerelő üzemet kíván építeni valamelyik nyugat-európai országban. Termelési és eladási szempontok alapján Belgium, Franciaország vagy az NSZK látszik a legkedvezőbbnek.

VG
VILÁGGAZDASÁG

MINDEN AZ EMBERTŐL FÜGG

Vállalatuk, intézményük, szövetkezetük feladatai növekszenek, mind bonyolultabbak és igényesebbek.

KVALIFIKÁLT SZAKEMBERT KERESNEK.

Szükségük van az adott terület kiváló ismerőjére. Jól felkészült, idegen nyelveket is beszélő, önálló, tárgyalóképes, vezetésre termett szakemberre. Esetleg speciális képzettségű szakmérnökre, közgazdászra, elsőrangú üzletkötőre.

HOGYAN TALÁLNAK RÁ?

Az újsághirdetés alkalmas és célszerű mód, egy feltétellel. A szakemberek különböző rétegeinek körében más-más sajtótermékek forognak közkézen. Tudniuk kell tehát, hogy az imént jellemzett, kvalifikált szakemberek elsősorban milyen szakmai lapokat néznek át. Nos, sokuknak állandó olvasmánya a

VILÁGGAZDASÁG

Ezért tanácsoljuk: az élvonalbeli minősítésű szakembereknek szánt ajánlatuk célba talál, ha leközli a

VILÁGGAZDASÁG

A felvevő kiadóhivatal címe:

HÍRLAPKIADÓ VÁLLALAT
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Postacím: 1959 Budapest
Telefon: 142-654

valamint a **MAGYAR HIRDETŐ** kirendeltségei

KGST-közreműködés a szíriai újjáépítésben

Szíria a múlt héten részletes listát adott át Gromiko szovjet külügyminiszternek az Izrael elleni háború során tönkrement vagy megsérült létesítményekről, így többek között hőerőművekről, olajtárolókról és kikötői berendezésekről. A lista a kárt 1,8 milliárd dollárra becsüli. A libanoni *Al Diar* című hetilap cikke szerint ennek a listának az alapján fogják a KGST-országok Szíriát támogatni.

Mint a lap írja, a KGST legutóbbi tanácsülésén döntés született arról, hogy jelentős támogatásban részesítik Szíriát a háborús károk helyreállításában. Ebben a tevékenységben a Szovjetunió mellett főként Csehszlovákia és Lengyelország vesz részt. A segély részleteinek megvitatására még ebben a hónapban szakemberekből álló szíriai küldöttség utazik a Szovjetunióba.

A libanoni hetilap hozzáfűzi, hogy Szíria az októberi háború befejeződése óta 350 millió dolláros hozzájárulást kapott a helyreállítási munkálatokra az arab olajtermelő államoktól. *(DPA, AFP)*

Fejlesztési tervek az arab sejkségekben

Az Ománi Szultánság petrolkémiai kombinát építését tervezi — közölte az ország uralkodójának amerikai nemzetiségű olajipari tanácsadója. Az elképzelések szerint ennek fő része egy, napi 2 ezer tonna kapacitású műtrágyagyár lenne, amely főként a kőolajjal együtt felszínre kerülő, de mind ez ideig elégetett földgázt hasznosítana. Az olajkutatást az országban az angol—holland *Royal-Dutch Shell* és a *CFP* közös vállalata végzi. Omán a programot három résztvevővel képzeli el, az állam mellett részt venne egy-egy finanszírozó és műszaki partner. Ez utóbbi kettővel kapcsolatban hivatalos bejelentés még nem történt, de megfigyelők szerint különösen a japán cégek fejtenek ki intenzív munkát a megrendelések elnyerésére.

A szomszédos Abu Dhabi kormánya tengervíz-sótalanító létesítményt és hozzá kapcsolódó ivóvízhálózatot kíván felépíteni és e célból 750 millió gulden értékű megrendelést adott fel a holland *Tebodin* és a nyugatnémet *Lahmeyer* cégnek. *(AP—DJ, Reuter)*

Autószalon — az energiaválság árnyékában

Ma nyílik meg Genfben a hagyományos nemzetközi autószalon, az első nyugat-európai gépkocsikiállítás az energiaválság kirobbanása óta. A mostani bemutató tükrözi az általános autópiaci hangulatot, amelyet az iparág egyik nyugatnémet képviselője az autógyártás történetének eddigi legnehezebb szakaszaként jellemzett. Kevés az újdonság, az új típusú kocsi, annak ellenére, hogy a kiállító országok száma hárommal gyarapodva, 23-ra nőtt. A több, mint ezer kiállított termék közül 81 a személyautó, s megtekinthetők karosszériák és egyéb autóipari tartozékok is.

Az új modellek közül figyelmet keltett a *Volkswagen* cég ötüléses, négyajtós Scirocco és a *Ford* Capri—2 típusú személyautója. Két olasz cég elektromos meghajtású kocsi kísérleti darabját hozta el. A genfi autószalon ezúttal külön bemutatót szentelt a biztonsági tartozékoknak.

Az idén kevés újdonságot felvonultató bemutató fő érdekessége a jövő hét elejére tervezett árverés lesz, amelyen a londoni *Christie's* többek között Ferenc József császár 1913-as évjáratú Graf und Stift típusú autóját, és az orosz cári család egyik 1909. évi francia gyártmányú kocsiját kínálja megvételre. *(Reuter)*

Argentína tavalyi gazdasági eredményei

Argentína bruttó belföldi terméke (GDP) 4,8 százalékkal növekedett tavaly, kereskedelmi mérlegének aktívuma elérte a 960 millió dollárt — állapítja meg a Buenos-Aires-i kormány még nem végleges jelentésében. A GDP növekedését különösen a mezőgazdaság 9,8 százalékos, az ipar 6,8 százalékos termelésemelkedése eredményezte. A rekordméretű gabonatermés tette lehetővé az export 5,7 százalékos bővülését, azt, hogy elérhessék a 3,05 milliárd dollárt, az ország történetének legmagasabb exportbevételét.

Az import 2,09 milliárd dollárba került, 10,1 százalékkal kevesebbe, mint 1972-ben, holott számottevően befolyásolták ezt az eredményt a világpiacon kialakult árváltozások, szinte kizárólag drágulások.

Argentínában a kereslet 3,7 százalékkal erősödött az 1972. évi 3 százalékkal szemben. A magánfogyasztás ezen belül 5,3 százalékkal, a kivitel a már említett 5,7 százalékkal növekedett, a belföldi beruházások ezzel szemben 2,4 százalékkal visszaestek. *(AP—DJ)*

Irán: olajcsendőr vagy gazdasági nagyhatalom

Az elmúlt év végének világgazdasági fejleményei némileg átrendezték a nemzetközi kereskedelem erővonalait. Ennek egyik jele, hogy a fejlett tőkésországok exportőreinek szemében megnőtt a Közel-Kelet jelentősége, mint felvevőpiacé, míg kormányaik magas szintű látogatások folyamán tesznek kísérletet nyersanyagellátásuk távlati biztosítására.

Az elmúlt hónapok már megmutatták, valószínűleg milyen együttműködési formák lesznek uralkodók a fejlett tőkésországok és az olajtermelők új típusú, „dekolonializált" kapcsolataiban. A nyugat-európai és japán vállalatok számára legelőnyösebb a közvetlen eladás, amelyet különböző mértékű részvétellel a helyi beruházásokban segítenek elő. Ugyancsak kedvező a fejlett tőkésországok számára az energiaintenzív anyagokba való beruházás, melynek eredményeképp távlati szükségletük egy része bilaterálisan biztosítható. Lényegében ilyen megállapodások kötését célozták a közelmúltban Jobert, Moro, Miki, Friderichs, Walker és Barber tárgyalásai is. A harmadik formát maguk a kőolajtermelők részesítenék előnyben, eszerint a külföldi beruházások exportra termelő, feldolgozott termékeket gyártó iparágakat hoznának létre.

Ebben a világgazdasági környezetben hirdette meg az iráni sah hosszú távú gazdasági programját. Szerinte 1983-ra Irán utóléri az európai fejlett tőkésországokat, 1990-re pedig a Föld első öt gazdasági hatalma között lesz. A kérdés voltaképpen nem az, teljesül-e pontosan az ambiciózus jövendölés, azt kell inkább megvizsgálni, képes-e előreláthatólag Irán arra, hogy mintegy 15 év alatt gazdaságát az olajtól részben függetlenítse, modernizálja mezőgazdaságát és végrehajtsa azokat a reformokat, melyeket a sah 11 évvel ezelőtt meghirdetett.

Bizonyos szempontból a „perzsa gazdasági csoda" már ma is létezik. A negyedik ötéves terv folyamán, 1968 és 1972 között a nemzeti össztermék évi átlagban 11,2 százalékkal nőtt, a nemzeti jövedelem megduplázódott, az ipar részesedése a bruttó belföldi termelésben 20 százalékra nőtt. Irán politikai stabilitása és katonai potenciálja következtében az Arab-öböl térségének vezető hatalmává lett. A negyedik ötéves terv azonban a gazdasági növekedés néhány kellemetlen kísérőjelenségét is felszínre dobta. A legnagyobb problémának a mezőgazdaság mutatkozott.

A kőolajkészleteket tekintve a líbiai gazdasági vezetés is hasonló eredményre jutott. De míg Tripoliban a termelés visszafogását határozták el, addig Teherán nem látszik a jövő miatt izgatottnak. Jelenleg még az export csaknem 90 százalékát és a költségvetési bevételek több mint felét az olaj és olajtermékek szolgáltatják. Irán bízik abban, hogy olajának szerepét idővel az ország földgáz-, vasérc-, réz-, ólom-, cink- és krómkészletei pótolhatják.

Az iráni ötödik ötéves terv (1973 március 21-én, a perzsa új év napján indult) 11,4 százalékos növekedést irányoz elő. Súlyponti kérdésnek tartja a mezőgazdaság modernizálását, a jövedelmi különbségek csökkentését, a szociális haladást. Irán fejlesztési koncepciójában eszerint el kívánja kerülni, hogy brazil mintára a növekedés csak bizonyos területeket, ágazatokat vagy társadalmi rétegeket érintsen. Nem kívánatos a külföldi eladósodás mértéktelen fokozása sem. Az ország jelenlegi nemzetközi pénzügyi helyzete jó, az adósságállomány nem aggasztó és ezen a távlati terv sem kíván lényegesen módosítani. A tervidőszak végére Irán fizetési mérlegében a tőkebeáramlás többlete 2,5 milliárd dollár lesz, ez a folyó fizetési deficitjével egybevetve az öt év alatt mintegy 775 millió dollárnyi passzívumot eredményez majd.

A fizetési mérleget persze még a régi olajárak alapján tervezték, ma minden bizonnyal több milliárd dolláros aktívumot hozna ki a számítás. Jelenleg is folyik a beruházási terv felülvizsgálása az új helyzet alapján. Az érvényes terv szerint összesen 2400 milliárd riál került az öt év alatt befektetésre, ennek — a fizetési mérleg tanúsága szerint — mintegy egynegyedét fedezik külföldi forrásokból. A beruházási előirányzat többségét (1548 milliárd riál) az állam, a maradékot pedig a magántőke hivatott biztosítani.

A terv szakítást jelent a 60-as évek importhelyettesítő politikájával, amelynek következtében fogyasztási cikkeket gyártó üzemek keletkeztek. A gazdaságpolitika ezeket az ágazatokat is a nagyobb világpiaci versenynek kitéve szeretné fejleszteni. Kormánykörökben elképzelhetőnek tartják a vonatkozó vámtarifák csökkentését 35—40 százalékra is. Az iparfejlesztés irányát alapvetően az állami beruházások határozzák meg. (Öt év alatt az elmúlt 25 év költségvetési kiadásait 70 százalékkal meghaladó összegről van szó.) Eszerint a prioritást élvező ágazatok: a hazai nyersanyagra épülő vas-, acél- és rézipar, a vegyipar és a gépgyártás. Ezek a szektorok kapják a beruházási előirányzatok iparra fordítható részének csaknem kétharmadát. Ettől az osztályozástól némileg eltér azon iparágak listája, melyek a terv szerint a leggyorsabban fognak növekedni: a fémbányászat 24, az építőanyagok 23,3, a vegyipar 21,1 és a járműgyártás 19,2 százalék évente.

A terv célja a nemzeti jövedelem megkétszerezése öt év alatt. Ma az előirányzat teljesítésére a feltételek lényegesen jobbak, mint a terv készítésének időpontjában. Az olajválság következtében a fejlett tőkésországok (különösen vonatkozik ez Nyugat-Európára és Japánra) érdekeltek abban, hogy az olajtermelő országok iparosításában közreműködjenek hosszú lejáratú nyersanyagszállítási megállapodás ellenében. Jelenleg úgy tűnik, hogy az új lehetőséget legjobban Irán ismerte fel. Tárgyalásai Olaszországgal közel állnak a megegyezéshez, Irán 17 millió tonna kőolaj szállítása ellenében 650 millió dollár értékű beruházást és berendezést kap. A *British Steel Corporation* az évi 1 millió tonna kapacitású iszfahani hengermű megvalósításában vesz részt, a *British Industrial Plastics* formaldehidgyárat épít, a japán *Mitsui* pedig a bander-sharpuri etilént és más derivátumokat gyártó komplexum létesítésében működik közre. Ez csak néhány példa az elmúlt hetek eseményeiből, de megfigyelhető az az iráni szándék, hogy e nagyberuházásoknál mindig ragaszkodnak a tőkerészvételhez is. Ilyen módon ugyanis jobban biztosítható a nyugati partner érdekeltsége a gyár működésében, könnyebb az exportpiacok megszerzése is.

Irán az első tőkés olajtermelő ország, mely következetes koncepciót dolgozott ki arra az időszakra, amikorra már olajkészletei kimerülnek. Ugyancsak Irán fogott először hozzá koncepciója megvalósításához, példáját valószínűleg több más, a térségben fekvő ország követi majd. Az ambiciózus tervek megvalósítása elé csak egy akadály gördülhet: a fegyverkezési kiadások, melyek a folyó költségvetés egynegyedét teszik ki. Ez az ipar számára előirányzott összegtől csak kevéssé marad el. Ha Irán katonai kiadásait az elmúlt évek ütemében kívánja növelni, elképzelhető, hogy a fejlesztési kiadások egy részét is erre a célra fordítja majd. Előbb-utóbb választani kell tehát a gazdasági nagyhatalom és az „olajcsendőr" szerepköre között.

G. Gy.—L. P.

AZ AMERIKAI KÖZPONTI BANK A DOLLÁRRÓL

Coombs, a New York-i Federal Reserve Board alelnöke sajtókonferencián nyilatkozott a nemzetközi valutahelyzetről, különösképpen a dollár pozíciójáról.

Hangsúlyozta, hogy az olajprobléma súlyos, és most még nehezen felmérhető pénzügyi vetületei következtében devizapiacokon továbbra is bizonytalanság uralkodik. Ugyanekkor viszont a dollár nemzetközi helyzete erős, és semmi ok sincs feltételezni, hogy az amerikai valuta árfolyama a következő hónapokban gyengülne, ellenkezőleg, árfolyama valószínűleg emelkedni fog.

Arra a kérdésre, hogy a nyugati világ hamarosan visszatérhet-e a rögzített paritások rendszerére, az alelnök nem-mel felelt, hozzátéve: a legfontosabb probléma most a lebegő valutaárfolyamok működésének szabályozása lenne. Az utóbbi megvalósulására valamelyest reményt ad az, hogy a vezető központi bankok mostanában jó együttműködést alakítottak ki.

Coombs közölte, hogy az amerikai tőkekiviteli korlátozásoknak a közelmúltban történt eltörlése nem idézett elő nagyobb arányú tőkekiáramlást az USA-ból, de számottevő tőkebeáramlást sem lehetett észlelni. Megerősítette azoknak a pénzügyi szakértőknek a véleményét, akik úgy gondolják, hogy az arab olajtőkék első lépcsőként az eurovaluták piacát árasztják majd el. Ez a folyamat tulajdonképpen már megindult, de méretei még csekélyek. Egyelőre teljesen bizonytalannak látja viszont azt, hogy e tőkék végül is tartósabban hol telepednek majd le. Mind az USA, mind a többi vezető nyugati ország központi bankjai máris tanulmányozzák az egymásnak rövid lejáratra, devizákban nyújtandó úgynevezett swap-hitelhálózatok kibővítésének lehetőségeit, mert az hamarosan szükségessé válhat éppen az olajtőkék nemzetközi mozgásai folytán.

A valutaárfolyamok lebegtetéséről szólva azt a meghökkentő adatot közölte, hogy 1973 márciustól 1974 februárig a különféle központi bankok összesen 36 milliárd dollár összegű piaci intervenciót hajtottak végre az általuk kívánatosnak vélt árfolyamok tartása végett.

Az USA az utóbbi hónapokban mintegy 500 millió dollár értékű külföldi valutát vásárolt, amelyből 320 millió dollárt más központi bankok által nyújtott hitelek, 130 millió dollárt pedig a Nemzetközi Valuta Alapnál levő adósság csökkentésére fordított. Ily módon 1974 január végén az USA swap-adóssága 1,2 milliárd dollárra csökkent, a csúcspontot jelentő 1971 augusztusi 3 milliárd dollárról, a Valuta Alapnál levő tartozás pedig 1,3 milliárd dollárra ment vissza. *(Reuter, AP—DJ)*

VILÁGGAZDASÁG

1974. MÁRCIUS 20., SZERDA — VI. ÉVFOLYAM, 55. (1305.) SZÁM

A Közös Piac agrárértekezlete elé

A brit kormány külpolitikája

Anglia a közös piaci tagság feltételeinek újratárgyalásáig nem vesz részt a közösség integrációjának elmélyítését célzó folyamatban — szögezte le Callaghan külügyminiszter a parlamentben. A munkáspárti kormány külpolitikáját körvonalazva kifejtette: a Szovjetunióval biztonságosabb és eredményesebb kapcsolatok kialakítására törekszenek, emellett azt szorgalmazzák, hogy az USA és Nyugat-Európa között a legteljesebb és a legbizalmasabb viszony jöjjön létre. A közös piaci politika vonatkozásában Londonnak először az agrárárak kérdésében kell kiteregetnie kártyáit a kilenc földművelésügyi miniszter csütörtökön kezdődő brüsszeli értekezletén.

Callaghan beszédéből kitűnt, hogy a Munkáspárt el van szánva a közös piaci csatlakozás feltételeinek újratárgyalására, a közös költségvetésben Angliára rótt pénzügyi terhek könnyítésére. E tárgyalások ideje alatt a gazdasági unió kialakítását célzó folyamatokba a szigetország nem kíván bekapcsolódni, nehogy ezzel valamiképpen befolyásolja e tárgyalások kimenetelét. Nagy-Britannia — hangsúlyozta Callaghan — az együttműködés szellemében kezdi meg a tanácskozásokat, a partnerországok érdekeinek figyelembevételével, nem akarja azokat elsietni, de nem kívánja a végtelenségig sem elhúzni őket. „Arra törekszünk, hogy a nyugat-európai piacok felnyíljanak a világ számára."

Anglia elhatárolja magát attól az állásponttól, hogy Nyugat-Európa csak az Amerika-ellenes harc folyamatában nyeri el önálló arculatát. „Tagadjuk, hogy kívánatos célkitűzés olyan Európának a megteremtése, amely kizárja a legteljesebb és a legbizalmasabb együttműködést az Egyesült Államokkal" — fejtette ki Callaghan a kormány elveit az atlanti együttműködésről.

A Közös Piaccal tervezett tárgyalásokról lesz szó Londonban, az EGK-országokban működő angol nagykövetek mai tanácskozásán. Megfigyelők nem tartják lehetetlennek, hogy angol kérés esetén egyes területeken meghosszabbítják az ideiglenes vám- és kereskedelmi előírások érvényét, azaz a korábban megállapított átmeneti időszakot. Brüsszelben azonban máris leszögezik, hogy a brit tagság valamennyi kérdésében lehetetlen az új vita, mert egyes, már hatályban levő intézkedések módosítása az egész Közös Piacra kihatna.

Az új brit közös piaci politika első erőpróbája a március 21-én kezdődő agrárértekezleten lesz. A földművelésügyi minisztereknek az új felvásárlási árakról kell dönteniök, ezeknek legkésőbb április elején kell érvénybe lépniök, sőt Franciaország követelésére, az ármódosítás visszamenőleg is érvényes lesz.

A francia delegáció már január óta szorgalmazza az áremelést, elsősorban a marhahúsnál és egyes tejtermékeknél. A közös piaci bizottság átlagban 7 százalékos emelést javasol, a nyugat-európai mezőgazdasági érdekképviseletek 14 százalékot követelnek. A döntést először az angol választások miatt halasztották el, később pedig azért, hogy a munkáspárti kormányzatnak időt adjanak az „árdosszié" áttekintésére.

Egyelőre még nem tudni, hogy *Peart* mezőgazdasági miniszter mit rejteget tarsolyában, milyen javaslatokat visz Brüsszelbe. Új-Zéland külkereskedelmi minisztere Londonban tárgyalt vele, és utána úgy nyilatkozott, hogy a brüsszeli tanácskozás elé terjesztik a vajimportra kivetett árlefölözések nagyarányú csökkentésének ügyét. Peart korábban nyugatnémet kollegájával, Ertllel tárgyalt, aki egyúttal brüsszeli értekezlet soros elnöke is. Bonn korábban jelezte, hogy hajlandó az angoloknak különleges feltételeket ajánlani. Állítólag a brüsszeli bizottság is hajlik arra, hogy Angliát mentesíti bizonyos élelmiszerek importkorlátozása, árlefölözése alól, ha a *Wilson*-kormány hozzájárul néhány fontos agrártermék árának emeléséhez.

(Reuter, MTI)

BIZONYTALAN HELYZET AZ OLAJPIACON

A világon továbbra is fenyeget az olajhiány, és az olajárak a jövőben még feljebb fognak szökni — hangsúlyozzák olajipari szakemberek, akik a hét végére Bécsbe gyűltek össze az olajexportáló országok két nagy jelentőségű konferenciájára. Nem változtat ezen a termelők részéről most tett két „gesztus", sem az olajárak újbóli befagyasztása három hónapra, sem az olajembargó felfüggesztése az Egyesült Államokkal szemben.

Első számítások szerint az embargó feloldása és az USA-nak ígért olajszállítmányok felújítása napi 2,5 millió barrellel (1 tonna = 7,5—8 barrel) növeli az olaj iránti keresletet. Ez a mennyiség az arab világ olajtermelésének körülbelül 13—14 százalékával egyenlő és így a kereslet kielégítésének feltétele, hogy a közel-keleti országok az olajszankciók meghirdetése előtti szintre emeljék termelésüket, ami jelenleg az akkorinak 85 százaléka. De — mutatnak rá a szakemberek — a világkereslet sokkal gyorsabb ütemben nő, mint a kínálat. Előbb-utóbb az arab olajszankciók ellenére is hiány jelentkezett volna a világpiacon.

Bonyolítja a helyzetet, hogy az olajexportáló országok egyre inkább hajlanak a termelés korlátozására a jelenlegi árszínvonal megtartása érdekében. A föld mélyében rejlő olaj pótolhatatlan kincs, ami többet ér a termelő országoknak, mint bármely — értékben kiszámíthatatlanul ingadozó — valuta. Az olaj nem olyan termék, mint a búza vagy cukor, amely évente terem. A termelés jelenlegi növekedési ütemét alapul véve az ismert készletek 30—40 éven belül kiapadnak. Így nem marad más választás, mint az energiafogyasztás korlátozása, takarékoskodás az olajjal. Ez független mindenfajta politikai termeléskorlátozástól és szállítási tilalomtól.

A másik fontos döntés, az adózás alapjául szolgáló ár (posted price) befagyasztása július 1-ig, csak ideiglenes stop, és aligha akadályozhatja meg az olaj drágulását. Az olajipari szakemberek rámutatnak arra, hogy a termelő országokban egyre nagyobb arányokat öltő teljes vagy részleges államosítás a drágulás előjele. A posted price — az átlagos szaúdi olaj esetében 11,65 dollár barrelenként — csak fiktív ár, amelynek alapján az olajjal rendelkező ország előírja a külföldi vállalatoknak, hogy mennyi adót fizessenek. Az olajkitermelés tényleges költsége és az adó alig valamivel több, mint a posted price 60 százaléka. Így az adózás alapjául szolgáló árnál lényegesen olcsóbban is lehet nyersolajhoz jutni az olajvállalatokon keresztül.

Egyre nagyobb mennyiségben áll rendelkezésre olaj a termelő országok állami vállalatainak, amelyek viszont már maguk dönthetnek az értékesítési feltételekről. Ide tartozik az államosított kutakon feltörő kőolaj és a részesedési egyezmények útján kapott olaj is. Ez utóbbit a termelő ország általában az olajvállalatok közvetítésével értékesíti. A konszernek a részesedési nyersolajat az úgynevezett „buy-back" (visszavásárlási) áron veszik meg a kitermelő országtól. Ez az ár pedig rendszeresen magasabb az olajvállalatok által fizetett adónál. Szaúd-Arábia például a posted price szinten eladja a rendelkezésére álló állami és részesedési olajat az olajvállalatoknak és közvetlenül a fogyasztóknak. Minél nagyobb mennyiséget értékesítenek e két típusú olajból, annál inkább emelkedik az átlagos tényleges árszint. Az olajvállalatok ennek alapján figyelmeztették a fogyasztókat, hogy a posted price három hónapra szóló befagyasztása ellenére a tényleges piaci ár minden bizonnyal emelkedni fog.

A termelő országok emellett mesterségesen szűk keresztmetszetet hozhatnak létre a nyersolajpiacon a termelés korlátozásával, s az olajaukciókon az állami tulajdonú olajat annak adják el, aki a legtöbbet ajánlja érte. Közvetlenül az embargó meghirdetése után a legkevésbé áttekinthető időszakban Nigéria az egyik alkalommal 22 dollárt is kapott az olajért. Egyébként maguk a termelők is közölték, hogy a mostani árszínvonalat nem tekintik véglegesnek. Igaz, olyan emelést, mint tavaly októberben és decemberben, amikor 75, illetve 130 százalékkal drágították az olajat, a jövőben elkerülnek, de az inflációval párhuzamosan kisebb mértékben rendszeresen kívánják emelni az olajárat. *(Reuter)*

FOLYTATÓDNAK AZ ELŐKÉSZÍTŐ TÁRGYALÁSOK ALGÍRBAN

A „gazdag" és „szegény" fejlődő országok összefogása a jelek szerint nem könnyű feladat. Erre mutat, hogy az el nem kötelezett országok irodájának algíri tanácskozása lapunk zártáig nem kezdődött meg. A 17 fejlődő ország képviselőiből álló iroda (amely 75 országot képvisel) az értekezlet hivatalos ülésének megnyitását tegnap indokolás nélkül többször is elhalasztotta.

Addig is a színfalak mögött folynak a tárgyalások — tájékozott körök szerint Guyana javaslatáról, amely szerint az értekezlet napirendjére tűznék azt a kérdést, hogyan kárpótolják az olajat nem termelő fejlődő országokat az olaj drágulásáért. Algéria és a legtöbb olajtermelő ország ellenzi azt az elgondolást, hogy kettős árrendszert létesítsenek, a „szegény" fejlődő országoknak kedvezményes áron adják az olajat. Egy másik lehetőség, amely felmerült, külön fejlesztési alap létesítése az olajválság által aránytalanul sújtott országok támogatására.

Az értekezlet napirendjének fő pontja — mint tegnapi számunkban jelentettük — az ENSZ április 9-re összehívott rendkívüli ülése. Az ülés elé terjesztendő javaslatnak az értekezletet összehívó Algéria szerint lehetőséget kell adnia arra, hogy a fejlődő országok a területükön kitermelt nyersanyagokat ugyanúgy fegyvernek használják fel, mint az arab országok az olajat. A fejlődő országoknak egységes álláspontra kell jutniuk — írja az algériai hírügynökség —, hogy kivívják méltányos követeléseik teljesítését az imperialista kizsákmányolás erőivel szemben. Az értekezlet nem egy részvevőjének véleménye szerint azonban, még nem történt meg az egységes álláspont kialakításának kellő előkészítése. Nemcsak abban látják a nehézséget, hogy az ENSZ közgyűlés elé terjesztendő gyakorlati javaslat körvonalai nincsenek megrajzolva, hanem abban is, hogy hiányzik az elméleti előkészítés. Mint az egyik küldött mondta, nem dolgozták ki „a fejlesztési stratégia filozófiáját".

A megbeszéléseken feltehetőleg a közel-keleti helyzet is fontos szerephez jut. Legalább is erre következtetnek a diplomáciai megfigyelők abból, hogy Algírban váratlanul megjelent Egyiptom küldöttsége is. Egyiptom tagja ugyan az el nem kötelezett országok csoportjának, de nem a 17 tagú irodának, amelyet a vendéglátó Algéria elnökletével a következő országok küldöttei alkotnak: Kuba, Guyana, Kuvait, Libéria, Sri Lanka, Szíria, Tanzánia, Jugoszlávia, Zaire, Malaysia, Nepal, Peru, Szenegál, Szomália, India és Mali.
(Reuter, AP—DJ)

NAPRÓL NAPRA

- A TOKIÓI GATT-FORDULÓ TECHNIKAI ELŐKÉSZÜLETEI a jelek szerint a nyárig befejeződnek — mondta Long, a GATT vezérigazgatója. Ennek megfelelően az érdemi tárgyalások az ősz elején kezdődhetnek meg, s döntő szakaszukat 18 hónap múlva érhetik el. Long ellenezte az utóbbi időben — az olajhelyzet miatt — elterjedt kompenzációs ügyleteket, s figyelmeztetett, hogy rövidesen kiderülnek ezek hátrányai.
- BIJEDICS BEFEJEZTE LÍBIAI TÁRGYALÁSAIT. A jugoszláv kormányfő gazdasági együttműködési megállapodást írt alá Tripoliban. A többi előkészített vagy már meg is kötött szerződés közül a legjelentősebb az, amelynek alapján Jugoszlávia tartályhajókat gyárt Líbiának 150 millió dollár értékben. A tripoli vásáron résztvevő jugoszláv vállalatok egyébként 3 millió dollár összegben kötöttek export üzleteket líbiai cégekkel.
- AUSZTRÁLIÁBAN SZIGORÚAN TARTJÁK MAGUKAT az új beruházási törvényhez, amely előírja az 51 százalékos többségi ausztrál részvételt. Az új nyugat-ausztráliai 300 millió dolláros timföldgyár felépítését is csak így engedélyezi a kormány. Az amerikai Reynolds Metal tehát nem kaphatja meg a 60 százalékos érdekeltséget, mint korábban tervezte.
- A HAFE FELÜLETVÉDELMI BERENDEZÉSEINEK további kivitele előtt nyílt meg a kapu a napokban jóváhagyott magyar—amerikai együttműködési szerződés révén. A Romicon-féle ultrafiltrációs és a Maxon-féle termikus utánégető berendezések Európában a legkorszerűbbek közé emelik a HAFE felületvédelmi berendezéseit, mert biztosítják a tökéletes környezetvédelmet.
- ISMÉT LEÁLLÍTOTTÁK A SKIKDAI FÖLDGÁZ-CSEPPFOLYÓSÍTÓT. Az algériai üzemben már a múlt évben műszaki zavarok léptek fel, s emiatt szüneteltették a munkát. Az elmúlt hetekben három egysége közül kettőt üzembe helyeztek, de a közelmúltban újból leállt a cseppfolyósítás, a hivatalos indokolás szerint ismételt műszaki vizsgálat miatt. A létesítmény működésének zavarai elsősorban a francia fogyasztókat érintik, akik már tavaly is csak a várt mennyiség alig 40 százalékát kapták meg Algériától.

Magyar részvétel az iráni fejlesztési programban

Magyarország és Irán között az árucsere-forgalom értéke 1972-ben 25 millió dollár volt, a múlt évben pedig meghaladta a 30 milliót. Az idén várhatóan bővítjük forgalmunkat, mivel az irániak szívesen látnák, ha magyar szakemberek részt vennének a mezőgazdaság fejlesztésében. A közelmúltban dr. Hetényi István államtitkár, az Országos Tervhivatal első elnökhelyettese Teheránban tett látogatást, ahol tárgyalásokat folytatott a magyar—iráni kapcsolatokról, az áprilisban sorra kerülő gazdasági együttműködési állandó vegyes bizottság napirendjéről és munkájáról. Teheráni tárgyalásairól nyilatkozott a VILÁGGAZDASÁG munkatársának.

Bevezetőben rámutatott arra, hogy az iráni V. ötéves terv 1973-ban indult, és gyors ütemű gazdasági programot tartalmaz. Bár jelenleg folyik a beruházási terv felülvizsgálata — mivel azt még a korábbi lehetőségek alapján dolgozták ki — az érvényes terv szerint összesen 34 milliárd dollárt fordítanak fejlesztésre. Az iráni terv és költségvetési szervezet alelnökével több kérdést tárgyaltunk meg — mondotta *dr. Hetényi István*. Tájékoztattuk egymást országaink gazdasági helyzetéről, a fejlesztési lehetőségekről és az ötéves tervek célkitűzéseiről, irányelveiről. Az irániakat érdekelte, hogyan alkalmazzuk a számítástechnikát a középtávú tervezésben.

A két ország gazdasági együttműködésének lehetőségei szélesek. Az árucsere-forgalom 1972-ben 25 millió dollár volt, a múlt évben pedig meghaladta a 30 milliót. A magyar export jelentős része anyagokból és félkészítermékekből tevődik össze, de a gépek részaránya is mind nagyobb, 1972-ben 16 százalékot, a múlt évben 36 százalékot jelentett. Anyagexportunkban főleg hengerelt árukat szállítunk Iránba, de mind jobban bővül az exportált fogyasztási cikkek köre is. Az Iránból származó behozatal legnagyobb tétele a gyapot, ezen kívül szárított gyümölcsöt, szőnyeget, cipőt és egyéb könnyűipari fogyasztási cikkeket szerzünk be a perzsa országból.

Iránban nagy figyelmet fordítanak a mezőgazdaság és élelmiszeripar fejlesztésére. Úgy látszik — fejtette ki az államtitkár —, hogy az irániak szívesen vennék a magyarok részvételét mezőgazdaságuk fejlesztésében. Főleg az állattenyésztés és a húsfeldolgozás, az öntözőművek, a hűtőházak és az állati takarmánytelepek iránt érdeklődnek. A húsfeldolgozás korszerűsítését kívánják elősegíteni azzal a vágóhíddal is, amit nemrégen rendeltek meg Magyarországtól 3,3 millió dollár értékben. De meg akarják honosítani a kukoricatermesztés komplex rendszerét is Iránban. Mindent egybevetve az AGROBER a KOMPLEX Külkereskedelmi Vállalattal karöltve tud terveket és berendezéseket szállítani az iráni élelmiszergazdaság fejlesztéséhez.

A most folyó ötéves tervben mintegy 800 millió dollárt fordítanak az irániak hírközlőrendszerük fejlesztésére. A BUDAVOX neve nem ismeretlen Iránban, hisz 1970-ben légvezetékes berendezéseket szállítottak ide. A vidéki telefonhálózat kiépítésébe — amely a soron következő feladat — be fog kapcsolódni valószínűleg a magyar híradástechnika is.

Az egészségügy területén is nagyot kíván előrelépni Irán. Mintegy 1500 városi és 1700 vidéki egészségügyi központ létesítését tervezik. Adva van a lehetőség, hogy Magyarországról szerezzék be a komplett kórházak és laboratóriumok egy részét, vagy termelési együttműködés jöjjön létre a két ország egészségügyi berendezéseket gyártó iparágak között. Az Iráni Nemzeti Olajtársaság vezetőjével folytatott tárgyalások során felmerült a magyar—iráni petrolkémiai együttműködés lehetősége. A perzsa ország ugyanis 1983-tól csökkenti, 1998-tól pedig megszünteti a nyersolaj exportját, s azt felváltja a feldolgozott termékek kivitele. Ma még azonban a 17 milliárd dolláros iráni kivitelből 16 milliárd dollárral részesedik az olaj. Elképzelhető, hogy Magyarország is vásárol iráni olajat az 1976—80-as években.

E. P.

Anglia meghosszabbítja a sterling-garanciát

A brit kincstár bejelentette, hogy 1974 végéig meghosszabbítja az úgynevezett sterling-garanciát, vagyis biztosítékot ad a font értékének csökkenése ellen azoknak a fejlődő országoknak, amelyek hivatalos tartalékaik egy részét angol fontban tartják. Az erre vonatkozó átmeneti megállapodás ebben a hónapban lejár. A meghosszabbítást nem változatlan formában képzelik, hanem olyan módon, hogy a dollár-árfolyam helyett bizonyos vezető valuták „kosarához" viszonyítják a font tényleges árfolyamát, és ennek alapján igazítják ki félévenként a hivatalos sterling-követelések értékét. A sterling-garancia új alapjairól az érdekelt országokkal még meg kell állapodni.

A garancia becslések szerint mintegy 2,7 milliárd font követelésre vonatkozik. Az átmeneti megállapodás életbelépése óta eltelt öt és fél hónap alatt a font 3,75 százalékkal gyengült az alapul szolgáló dollárhoz képest, úgyhogy a brit kormánynak nem egészen 100 millió fontot kell fizetnie a garancia fejében. Ez jóval kevesebb, mint amivel korábban számoltak. A brit bejelentés elhárítja azt a veszélyt, hogy a font követelésekkel rendelkező országok más valutákra váltsák be tartalékaikat, ezért erősíti a font devizapiaci helyzetét.
(Reuter)

Módosították az NSZK tavalyi külkereskedelmi adatait

Felfelé módosították az NSZK külkereskedelmi aktívumáról korábban közzétett hivatalos adatokat. A *Bundesbank* és a wiesbadeni szövetségi statisztikai hivatal egyeztetett adatai szerint az aktívum tavaly 40 milliárd 317 millió márka volt, s nem 33 milliárd 39 millió, mint korábban, a decemberi külkereskedelmi adatok ismertetésekor közölték. (Az aktívum 1972-ben 26 milliárd 538 millió márka volt.) A két intézet a tavalyi importot 145 milliárdról 138 milliárd 677 millió márkára helyesbítette. *(DPA)*

Szovjet segítség Libanonnak

Bejrúti tudósítónktól:

A Szovjetunió felajánlotta, hogy az Asszuáni-gát építéséhez hasonló feltételekkel finanszírozza az úgynevezett Litani-tervet, amely Dél-Libanon öntözését irányozza elő. A javaslat szerint a Szovjetunió készíti el a terveket és a tanulmányokat. Az öntözőmű építéséhez a Szovjetunió szakemberekkel és gépekkel is hozzájárul. A szükséges hitelt alacsony kamat mellett nyújtja.

A TOKIÓI GATT-FORDULÓ ELŐKÉSZÜLETEI

Valószínű, hogy nyár derekáig valamennyi GATT-tagország abban a helyzetben lesz, hogy részt vegyen a körtárgyalásokon — mondotta Long, a GATT vezérigazgatója. „Ha minden jól megy, nyárig befejeződnek a technikai előkészületek, és az egyes államok is szabad kezet kapnak törvényhozásuktól a tanácskozáshoz. Ennek megfelelően az érdemi tárgyalások alkalmasint ősz elején megkezdődnek."

A fűtőanyagok árának emelkedéséről szólva Long kifejtette: a GATT számításai szerint a fejlődő országok energiaimportjának átlagos emelkedése megfelel 1972-es összes áruimportjuk 25 százalékának, egyes országokban pedig az emelkedés a költségek 40 százalékára megy fel. Egyes fejlődő országok szokatlanul magas árakat érnek el ugyan nyersanyagaikért, de kétséges, hogy a nyersanyagárak drágulása tartós maradhat-e. Szem előtt kell tartani azt a lehetőséget is, hogy recesszió következik be.

A GATT vezérigazgatója egy sajtónyilatkozatában síkraszállt az utóbbi időben divatba jött bilaterális kompenzációs ügyletek ellen. Ez a fejlemény nem meglepő ugyan, de szemmel látható, hogy csökken az ez irányban mutatott lelkesedés — mondotta azokról a bilaterális egyezményekről, amelyeknek keretében Franciaország, az NSZK és Anglia technikát ad el olaj fejében Iránnak vagy Líbiának. „A kereskedelem az effajta csereüzletekkel kezdődött, de egy szép napon valahol bevezették értékmérőként a kagylókat, a pénz előfutárait. Úgy látszik, most visszatérünk a kagylók előtti időkhöz. Bizonyos körülmények között az ilyesmi hasznos lehet, de azt hiszem, rövidesen kiderülnek a hátrányai."

A tarifaleszállítási körtárgyalásokat — hangoztatta Long — nem lassíthatják le az inflációból, vagy a nyersanyaghiányból fakadó problémák. A kialakult helyzetre az egyedüli ésszerű válasz az, ha lehetővé tesszük, hogy a leghatékonyabb termelők a legnagyobb mennyiségű árut vigyék a piacra, és a legkedvezőbb áron bocsássák a fogyasztók rendelkezésére. Nincs ok pánikra.

A GATT-forduló döntő szakasza mintegy 18 hónap múlva lesz. „A legbonyolultabb probléma a mezőgazdaság, mert ez szervesen összefügg a belpolitikával." *(Reuter)*

A VG JELENTI

● Jugoszláviában tavaly az állami szektorban foglalkoztatott dolgozók átlagos személyi jövedelme havi 1800 dinár volt, 262 dinárral több, mint 1972-ben. A nominálbérek 16 százalékkal emelkedtek, a létfenntartási költségek azonban gyorsabban, mintegy 19 százalékkal.

● Törökországban 1973-ban 49,6 százalékkal emelkedtek az árak. Az élelmiszerek 43,3, az üzemanyagok 33,4, az iparcikkek 14, a építőanyagok 10,9 százalékkal drágultak.

● Brazília, az NSZK és Japán egy-egy vállalata megállapodott a tunéziai kormánnyal, hogy 55 millió dollár értékben acélüzemet épít az afrikai országban. Az üzem brazíliai vasércet használ fel és évente 1 millió tonna acélt gyárt majd.

● A Bank of China bejelentette, hogy megváltoztatja a renminbi árfolyamát. Száz font sterling ezentúl 465,43 renminbit ér a korábbi 468,68 helyett. Az új árfolyam március 14-én lépett életbe.

● Kazimierz Olszewski miniszterelnök-helyettes vezetésével nyolctagú lengyel kereskedelmi küldöttség érkezett Buenos Airesbe. A delegáció argentínai tartózkodása során vasútépítési, halászati, vegyipari és bányaipari megállapodások létrehozásáról folytat majd tárgyalásokat.

● Görögország kereskedelmi flottája február végén 3103 hajóból állt, amelyek összkapacitása 23 461 662 tonna volt. Tavaly februárban 2906 kereskedelmi hajója volt Görögországnak, 20 068 548 tonna kapacitással. A jelenlegiek közül 2128 a teherhajó, 458 tankhajó, 304 utasszállító és 213 más típusú.

● A szomáliai kormány állami kezelésbe vette az ország területén működő hajózási társaságokat. Szomália 1970 májusában államosította az ország bankjait, olajvállalatait, elektromosenergia-termelő üzemeit és cukorgyárait.

● Elefántcsontpart 60 millió dollár értékű, tíz évre szóló eurodollár-kölcsönt kap. A kölcsönt 23 bank konzorciuma nyújtja.

● Az iszlám országok nyolctagú gazdaságpolitikai bizottsága április 2-án Dzsiddában ül össze, hogy előkészítse a gazdasági feltételek javításáról szóló javaslatot az 58 ország konferenciájára. A bizottság többek között megvitatja majd az olajárak kérdését, a fejlett és a fejlődő országok közötti kereskedelmi kapcsolatok és segélyek kérdéseit, valamint az afrikai és az ázsiai országok gazdasági együttműködését.

● Nemzetközi szeminárium kezdődött Bukarestben az aktuális nemzetközi kereskedelmi és valutáris problémákról. A szervezők: a román külügyminisztérium, a külkereskedelmi minisztérium és a gazdasági kutatóintézet, résztvevői között ott van a GATT és a Nemzetközi Valuta Alap igazgatója, valamint román szakemberek.

● A malaysiai kormány tervezi, hogy hamarosan ellenőrzése alá veszi a rizs árát. A miniszterelnök-helyettes bejelentése szerint más fontosabb termékek árellenőrzése is lehetséges.

● A Nemzetközi Valuta Alap 15,9 millió dollár értékű kölcsönt nyújt Jamaicának. Ezzel az összeggel Jamaica fizetési mérlegének egyensúlyát próbálja helyreállítani, amelyet a cukor, a bauxit és néhány más termék hiánya, illetve árának emelkedése okozott.

Nehézségek az ausztráliai timföldgyár körül

Az ausztrál kormány tegnap elvben jóváhagyta a Nyugat-Ausztráliában felépítendő 300 millió dolláros timföldgyár terveit. Feltételül azonban többségi, tehát 51 százalékos ausztráliai részesedést szabott a javasolt 30 százalék helyett. Az eredeti elképzelések szerint az *Alwest* elnevezésű vállalatban az amerikai *Reynolds Metal* 60 százalékkal vett volna részt, míg két ausztrál cég 25, illetve 5 százalékkal. A kormány nem volt hajlandó kivételt tenni abban a szabályban sem, hogy a külföldi beruházók a befektetésre kerülő tőke egyharmadát kamat nélküli letétbe helyezzék az ausztráliai banknál. Ráadásul igen szigorú környezetvédelmi előírásokat szabott meg.

A nyugat-ausztráliai miniszterelnök igen csalódott volt, újságíróknak kijelentette, a canberrai döntés „megöli a tervet". A kormány elhatározása visszavetheti az ausztrál ércbányászatot is, sok külföldi cég ugyanis az Alwest sikerétől tette függővé a beruházást. A Reynolds egyelőre nem kommentálta az eseményt. *(AP—DJ)*

Japán küldöttség jön Kelet-Európába

A japán külkereskedelmi és iparügyi minisztérium a napokban harminctagú hivatalos küldöttséget meneszt Kelet-Európába a gazdasági és a külkereskedelmi kapcsolatok előmozdítása érdekében. A küldöttség látogatást tesz az NDK-ban, Lengyelországban, Romániában és Bulgáriában. Megfigyelők rámutatnak, hogy a japán Export—Import Bank kétszázmillió dolláros hitelt szavazott meg Lengyelország részére, s rövidesen hasonló nagyságrendű hitelt irányoz elő Bulgária és Románia részére is. Jelenleg Japán és a kelet-európai országok, köztük Magyarország évi forgalma kevesebb, mint négyszázmillió dollár.

A japánokat különösen érdekli a kelet-európai piac, mert úgy ítélik meg, hogy a szocialista országok gazdasági helyzete szilárd, mentes az inflációtól és a sztrájkoktól, a kelet-európai üzletfelek pontosan szállítanak és jelentős fejlődést mutatnak fel az iparosításban. Japán a következő években jelentősen kívánja fejleszteni gazdasági és külkereskedelmi kapcsolatait Kelet-Európa országaival, mint az egyik legtöbbet ígérő piaccal — mondják Tokióban. *(MTI)*

Újabb gondok a Concorde-dal

A londoni parlament alsóházában *Benn* iparügyi miniszter körvonalazta a Concorde repülőgép kifejlesztésével kapcsolatos problémákat és elmondta, hogy az 1973. júliusi árakon számított 167 millió font sterlinges módosítási költség 1974. januári árakon már megközelíti a 220 millió fontot. Kijelentette, a *British Airways*, amely öt Concorde-t rendelt, anyagilag megrendülhet a gépek beszerzésétől. *(Reuter)*

FEJLŐDNEK A JUGOSZLÁV—LÍBIAI KAPCSOLATOK

Líbia és Jugoszlávia vezetői Tripoliban négy napon át tárgyaltak a két ország szerteágazó együttműködésének szinte valamennyi területét érintve. *Bijedics* a Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács elnöke a tárgyalások végeztével kijelentette: a legfontosabb feladat a termelési, a tudományos-műszaki együttműködésben, az építőiparban, a mezőgazdaságban és a pénzügyi kooperációban rejlő lehetőségek maximális kiaknázása. A tárgyaló felek bilaterális gazdasági együttműködési megállapodást írtak alá, és benne — a *Reuter* értesülése szerint — előirányozták a kulturális és tudományos eredmények cseréjét is.

Politikai téren a jugoszláv és a líbiai vezetők egyetértenek abban, hogy további erőfeszítésekre van szükség a mediterrán térség békéjének helyreállításához és az ott élő népek eredményes együttműködésének biztosításához. Megállapították továbbá, hogy a nemzetközi politika fejleményei igazolták az el nem kötelezett országok algíri csúcsértekezletén hozott határozatok és javaslatok helyességét. A tárgyalásokról kiadott közös közleményben külön foglalkoztak a koordinációs bizottság munkájával, az ENSZ-közgyűlés küszöbönálló rendkívüli ülésszakával és több más nemzetközi problémával.

A több szinten és különféle munkacsoportokban folytatott tárgyalások során létrehozott megállapodások között a *Tanjug* hírügynökség értékelése szerint az egyik legfontosabb a 150 millió dolláros tartályhajó-szerződés. Eszerint Jugoszlávia tartályhajókat épít líbiai megrendelésre.

A tartályhajókról szóló megállapodáson túlmenően előkészítettek egy sor rövidesen aláírandó szerződéstervezetet. Szóba került annak lehetősége is, hogy jugoszláv vállalatok vegyenek részt líbiai vállalkozások megvalósításában, köztük olajipari létesítmények felállításában, illetve fejlesztésében.

A tárgyalások idején — írja az *AP-DJ* — a tripoli vásáron kiállító jugoszláv cégek 3 millió dollár értékben kötöttek szállítási szerződéseket líbiai megrendelőkkel.

Kamatemelést rendeltek el Olaszországban

Olaszországban mai hatállyal 6,5 százalékról 9 százalékra emelik a visszleszámítolási kamatlábat. A pénzügyminisztérium rövid közleménye nem tesz említést a lombard kamattételről, amely tavaly december óta 5,5 százalékon áll. A visszleszámítolási kamatlábat legutóbb tavaly szeptemberben módosították, akkor 4 százalékról emelték 6,5 százalékra. Pénzügyi körök szerint a kamattétel emelése a gyors ütemű infláció, a nyersolajárak meredek emelkedése és a romló fizetési mérleg miatt szükséges. A közelmúltban erősen felszöktek a legfontosabb ügyfeleknek nyújtott hitelek után felszámított prime rate kamatok, amelyek jelenleg átlag 12,5 százalékosak, de néha 15 százalékra is felszöknek. A kormány nehezen szánta rá magát, a mostani döntésre — fűzik hozzá a szakértők —, mert ezzel bizonyos mértékig viszafogja a beruházásokat.

A kormány statisztikai irodája közzétette a megélhetési költségek alakulásának legfrissebb adatait. Ezek szerint januárban az 1970. évi bázison számított index 130,8 pontra emelkedett, s 1,3 százalékkal haladta meg a decemberit, s 12,4 százalékkal egy-egy évvel korábbit. *(Reuter, AP—DJ)*

Nigéria fejlődése és az olaj

Négy évvel a polgárháború befejezése után Nigériát a politikai stabilitás jellemzi, gazdasági irányítói pedig optimistán ítélik meg a jövőt. Az ország első fejlesztési terve 1966-ban a polgárháború miatt megszakadt, a biafrai lázadás után is időre volt szüksége az új központi vezetésnek, hogy a gazdaságot konszolidálja. A hatvanas évek végének a legnagyobb problémája az infláció volt, a harcok két és fél éve alatt hatalmas összegű kielégítetlen kereslet halmozódott fel. Egyes élelmiszerek ára 1971-ben 60—200 százalékkal emelkedett, a központilag elrendelt árkontroll hatástalannak bizonyult. A probléma gyökerét mutatta, hogy Gowon tábornok új kormányának nem a külső, hanem a belső eladósodás okozott gondot. A lejárt külső hiteleket és esedékes kamatokat az exportbevételek három százaléka is fedezte. Nyilvánvaló, hogy a körülmények diktálta fegyverkezés, illetve az új adminisztráció beindításával kapcsolatos kiadások felduzzasztották a költségvetést. Hivatalos adatok 1971 végén 7,8 százalékos munkanélküliségről adtak számot. A külföldi tőke érdeklődése megnőtt Nigéria iránt, de óvatosságra késztették azok a nyilatkozatok, melyek az idegen befolyás visszaszorításának fontosságát hangsúlyozták.

Nigéria megnövekedett gazdasági jelentőségét ma a legtöbb megfigyelő az olajválságra vezeti vissza. Bár ez kétségtelenül igaz, nem lehet megfeledkezni arról sem, hogy a kormány gazdaságpolitikája következtében a helyzet már az októberi háború előtt lényegesen javult a két évvel azelőttihez képest. A magas államadósságokat a vártnál gyorsabban sikerült leépíteni, a nyereség- és tőkeátutalás szabályait fokozatosan enyhítették — ez a külföldi tőke számára volt jelzés —, 1973 januárjától pedig új pénzt, a nigériai nairát vezették be, melynek egysége fél régi nigériai fontot ért.

Gowon tábornok az 1970—71-es költségvetés vitájában fejtette ki először a második fejlesztési terv alapelveit. Az államfő úgy vélte, hogy a három legfontosabb fejlesztendő terület a mezőgazdaság (ezt főként hitelekkel kívánják elősegíteni), az ipar (az államfő ebben a szektorban a hazai magántőkétől várt el nagyobb részvételt), valamint a közlekedés. E feladatok megoldását kétségkívül megkönnyíti az olajáraknak az elmúlt évben tapasztalt ugrásszerű emelkedése. Nigéria olajtermelése 1973 júliusában napi 1,99 millió barrel volt, jelenleg már 2,4 millió. Összhangban a kormány céljával — maximalizálni a bevételt — a közelkeleti háború nyomán Nigéria nem csökkentette termelését, de alkalmazta az új OPEC-árakat. Ezzel az ország a világ nyolcadik fő olajtermelője és hatodik exportőre lett. Napjainkban a nemzeti jövedelem 20 százaléka származik az olajból. Tekintve, hogy a kőolajexport legnagyobb felvevői az USA, Nagy-Britannia, Franciaország és Hollandia, a nemzetközi társaságok nagy érdeklődéssel vesznek részt a nigériai kőolajkutatásban. A katonai kormányzat olajpolitikájában nem törekszik a líbiaiakhoz hasonló megállapodások elérésére, az állami kézben levő Nigerian National Oil Company azonban 1972 februárja óta 51 százalékos részesedéssel részt vesz minden kőolajvállalkozásban.

Az elmúlt hónapokban a kutatások több helyen jártak eredménnyel. A Japan Petroleum Co. és a nyugatnémet Deminex a Rivers State szövetségi államban bukkant olajra, a Texaco leányvállalata pedig a part menti talapzaton talált kőolajforrásokat.

Az olajboom nagymértékben megerősítette az ország, illetve belpolitikailag a központi kormányzat helyzetét. Nigéria függetlenítheti magát a külföldi segélytől, áprilistól pedig 250 millió fontos költséggel ingyenes és kötelező alsófokú oktatást vezetnek be, hogy az ország távlati szakképzett munkaerőhiányán segítsenek. A költségvetés bevételei 1965-ban mindössze 200 millió fontot tettek ki, melyből 13 millió származott olajból. Az áprilisban kezdődő költségvetési évben egyedül az olaj 3,5 milliárd fontot hoz majd. Így valószínűleg a költségvetés már a második évben zárul többlettel.

A kedvező világpiaci fejlemények ellenére Nigéria alapvető társadalmi problémája még megoldatlan. Az „elfeledett többségről", a lakosság 70 százalékát kitevő mezőgazdasági dolgozókról van szó. Ebben a szektorban még mindig kezdetleges módszerekkel termelnek, a gazdasági fellendülés is érintetlenül hagyta jórészt a falvakat, nagy részük vízvezeték és elektromosság nélkül van. A kormány 1973 tavaszán felemelte a felvásárlási árakat és Nigerian Produce Company néven csak a központi kormánynak alávetett felvásárlási és exportszervezetet hoztak létre. A végleges megoldást a kormányzat a mezőgazdasági és ipari nyersanyagot feldolgozó szektorok létesítésében látja. Központi forásokkal „ipari zónákat" létesítettek a közigazgatási centrumokban, ahol a vállalkozók infrastruktúrával ellátott gyárterületet bérelhettek olcsón. Az iparosítást a belső viteli korlátozások is szolgálják, a közterhek 10—50 százalékos csökkentésével igyekeznek olcsó importalapanyagot is biztosítani. A tervben kiemelt projektumként petrolkémiai kombinát, műtrágyagyárak, sófinomító és gépkocsiösszeszerelő üzem szerepel. A helyi nyersanyagot az olcsó hitelekkel támogatott textil-, bútor- és élelmiszeripar dolgozza majd fel.

Az iparosítási programban a kormány nem mond le a külföldi tőke által beáramló technikai segítségről, mindössze óvatos, fokozatos „nigériaizálást" irányoz elő. A szövetségi adminisztráció 40 százalékkal részesedik a külföldi tulajdonban levő kereskedelmi bankokban, a 12 szövetségi állam fokozott mértékben vesz részt új üzemek létesítésében és a nemrég alapított Ipari és Kereskedelmi Hitelbank közép- és hosszú lejáratú kölcsönöket ad azzal a céllal, hogy a nigériaiak külföldi vállalkozásokban tőkerészesedést szerezhessenek.

Határozott programot hirdetnek meg az infláció ellen is. A két legfontosabb fegyver: a fogyasztási cikkek vámjainak csökkentése és a központi bank deficit-finanszírozásának megállapítása.

Gowon elnök 1976-ra ígérte, hogy polgári kezekbe adja vissza a kormányrudat. Az akkor kormányra lépők dolga minden bizonnyal könnyebb lesz, mint tábornok elődjüké. Nigéria megindult a fejlődés útján.

G. Gy. — L. P.

KELET—NYUGAT

Az NSZK újabb szocialista exportüzletei

Lengyelország. A Maschinenfabrik H. Rühl 2 millió márka értékű megrendelést kapott légkondicionáló berendezésekre, amelyeket három vágóhídba szerelnek be Katowicében, Krakkóban és Opolében.

Az Oschatz GmbH licencet adott el a sosnowieci Fakop gyárnak acélkonverterekkel is működő kazánok gyártására. A gyárban most kezdődött meg a termelés, amely évente általában 10 százalékkal növekszik. A kazánokat fűtésre, és elektromos energia fejlesztésére használják fel.

Jugoszlávia. A Henschel Export GmbH, a Rheinstahl konszern tagja 25 millió márkáért szállít gépeket és berendezéseket az anhovoi (Szlovénia) Salonit kombinát új cementüzemének. Az üzem műszaki tervezését a nyugatnémet cég a csehszlovák Prerovske Strojirny vállalattal együtt végzi. Az új szlovéniai cementmű elkészülte után naponta 2000 tonna klinkertéglát készít. A nyugatnémet cég a szükséges gépeket 1974 ben és 1975-ben szállítja le.

Szovjetunió. A Mannesmann tárgyalásokat folytat az illetékes szovjet kereskedelmi vállalattal évi 500 ezer tonna acélcső szállításáról 1975—77 között. A Mannesmann a jelenleg érvényben levő szerződés szerint 1975 végéig 1,2 millió tonna csövet szállít le. Tavaly az export 556 ezer tonna nagy és 147 000 tonna kis átmérőjű cső volt 550 millió márka értékben, ami a Szovjetunióba irányuló NSZK-export 10 százalékát tette ki.

A Peiner Maschinen- und Schraubenwerke, a Salzgitter csoportosulás tagja 250 ezer márka összegű megrendelést kapott a Szovjetuniótól 50 tonna melegen galvanizált speciális csavarokra, amelyeket az egyik moszkvai teherautógyár raktári állványzatának felállításában használnak fel.

A Glahe International Group és a Szovjetunió kereskedelmi és iparügyi kamarája október 22. és 31. között kiállítást rendez Leningrádban nyugatnémet textilipari gépekből. A rendezvényen számos NSZK-beli cég vesz részt, tart előadásokat és mutat be előkészítő, fonó, automata szövő- és kötőgépeket.

A Maluna hajógyári konzultációs csoport a közelmúltban háromnapos szimpoziont rendezett Moszkvában. A cég szóvivője elmondta, hogy jelenleg szovjet megbízáson is dolgoznak, terveket készítenek egy fekete-tengeri tartályhajó-kikötő építésére. A létesítmény költségeit így előzetesen 0,6—1 milliárd márkára becsülik.

Az Olemann 1 millió dolláros szerződést kötött a Metallurgimport külkereskedelmi vállalattal szénbányákban használható személyszállító járművek eladásáról.

A Westfalia Lünen, Gewerkschaft Eisenhütte 5,3 millió dolláros megrendelést kapott a Metallurgimporttól 0,65—0,8 méter vastagságú szénrétegben használható bányaipari gépek szállítására. Így többek között széntovábbító berendezéseket, a tárnák kitámasztására szükséges gépi berendezéseket, aknafejtőket és más bányagépeket exportálnak az idén a donyeci-medence és Rosztov környékének szénbányáiba.

Románia. Leiding, a Volkswagen elnöke a múlt hét végén Bukarestben Ceausescu államfővel tárgyalt az ipari együttműködésről. Még nem született végleges döntés az együttműködés formájáról, szakértők azonban úgy tudják, hogy a VW kezdetben összeszerelő üzemet kíván létesíteni Romániában. Véglegesen erről csak az év közepén várható döntés. *(E. E. R, AP—DJ)*

AZ NSZK KERESKEDELME A SZOCIALISTA ORSZÁGOKKAL

január és október között (millió márkában)

	NSZK-export		NSZK-import	
	1972	1973	1972	1973
Albánia	11,4	4,6	2,1	2,7
Bulgária	246,8	323,7	188,8	224,6
Kína	409,9	683,3	285,2	323,9
Csehszlovákia	950,6	1 136,4	704,4	8 19,2
NDK	2 042,6	2 290,2	1 919,8	2 148,7
Magyarország	712,8	888,3	515,0	668,9
Koreai NDK, Mongólia, VDK	20,5	93,7	25,9	36,9
Lengyelország	1 094,3	2 054,6	770,6	960,0
Románia	778,2	955,1	660,5	667,8
Szovjetunió	1 767,7	2 452,6	1 096,0	1 509,2
Jugoszlávia	1 992,0	2 432,1	1 180,0	1 378,0
Összesen	10 026,7	13 314,6	7 348,3	8 739,9
Az NSZK teljes kereskedelme	123 434,7	149 098,5	107 676,1	122 163,1

Forrás: Moscow Narodny Bank, Press Bulletin, 1974. január 9.

A VILÁGSAJTÓBÓL

The Economist

Az új angol költségvetés hármas célkitűzése

Az új munkáspárti kormány 1974—75. évi költségvetése három célra összpontosul: elősegíteni a fizetési mérleg megjavítását, megküzdeni az inflációval és elhárítani a recessziót. E célokat illetőleg elmondható: Healey pénzügyminiszter az elsőnek pontosan a közepébe talált, a másikat épp hogy csak súrolta, a harmadikat pedig teljesen elhibázta.

A kilátás a fizetési mérleg megjavítására — feltételezve a hazai gazdaság további stagnálását és a kereskedelmi cserearányok valószínű javulását — jelenleg kedvező. A deficit minden bizonnyal leolvad legalább olyan fokra, hogy a fennmaradó hiányt a külföldön felvett hitelekből, főleg pedig a londoni klíringbankok által a kormány részére felvett 2,5 milliárd dolláros kölcsönből fedezni lehet a font sterling minden nagyobb megrázkodtatása nélkül.

Rossz előjel viszont először is a kiadások és az árak további kitartó növekedése, annak ellenére, hogy az inflációs ráta éves átlagban számítva januárban és februárban máris megütötte a 20 százalékot. Azt az 500 millió fontot pedig, amellyel a kormány az élelmiszerárakat támogatja évente, jócskán kiegyenlíti a sörre, a tömény italokra, a cigarettára és a benzinre kivetett 680 millió font sterlinges adóemelés. Jóllehet ezt az eltolódást szociális okokkal igazolni lehet ugyan, ennek egyik mellékhatása mégis a kereslet és az árak felhajtása lesz, minthogy a nem elsőrendű fontosságú szükségleti cikkek beszerzését az emberek részben a megtakarításokból biztosítják. És ami még súlyosabb: a költségvetés számottevően felhajtja az árakat az ipari termelési költségre gyakorolt hatása révén. A munkaadók társadalombiztosítási hozzájárulásai ebben az évben ugrásszerűen emelkednek, és 400 millió font költségmegterhelést okoznak az iparban, de egy teljes esztendőre számítva talán még a 700 milliót is elérik.

További 900 millió fontot vont ki az állam nagyobbrészt ismét csak az iparból az államosított vállalatok árainak — a szén, az acél árának, valamint a vasúti és postai díjtételeknek a — felemelésével. Ezenkívül, felemelve a nyereségadót, újabb 420 millió fonttal csapolja meg a vállalati profitokat. Együttvéve tehát az új költségvetés nem kevesebb mint 1,4 milliárd fontot vételez be az iparból.

De nemcsak az iparnak okoz ez megterhelést. A fogyasztóknak is számolniok kell a kiskereskedelmi árak mintegy 1—1,5 százalékos emelkedésével rövid távon és 2 százalékos növekedésével hosszú távon — a beviteli vámok, a fogyasztási adók és az állami vállalatok áremelései következtében. Ezenkívül az árak emelkedésével természetszerűleg együttjár a bérek és fizetések emelkedése. Healey pénzügyminiszter valószínűleg abban bízik, hogy a megnövekedett kiadások nagy részét a vállalatok fedezni tudják profitjaikból vagy legalábbis erre rá lehet majd szorítani őket a megszigorított árellenőrzés segítségével. Ez nem valószínű, hiszen az ipar már a mostani költségvetés előtt is a költségek növekedésével állt szemben.

A költségvetés a jövedelemadóból származó bevétel 33 százalékos emelkedését irányozza elő az 1974—75. évre. Figyelembe véve az adóemelések hatását, ez azt jelenti, hogy a pénzügyminiszter a bérek és fizetések mintegy 18 százalékos növekedésével számol a következő költségvetési évben. Egy olyan időszakban azonban, amikor a reális hazai össztermék (GDP) minden bizonnyal nemhogy emelkedni, sőt inkább még csökkenni fog, valószínű, hogy a bérköltségek növekedése termékegységre számítva az iparban meg fogja közelíteni a 20 százalékot. *(1974. április 5.)*

FAR EASTERN ECONOMIC review

India új költségvetési tervezete

Az 1974—75. évi költségvetési tervezet, amelyet Chavan pénzügyminiszter nemrég terjesztett elő, előirányozza az adóterhek nagymérvű emelését, a beruházás fokozásának jelentős mértékű ösztönzését. Új benne az — és ez igen nagy jelentőségűnek bizonyulhat —, hogy valamennyi szinten a személyi jövedelmekre kivetett adó csökkentését javasolja.

Az adóztatási tervek számos terméket, zömmel luxuscikkeket érintenek. Az előirányzott deficit értéke 1250 millió rúpia — szerény összeg, ha tényleg sikerül betartani. A tényleges deficit azonban mindig felülmúlja a jóslatot és a pénzforgalom növelése révén inflációs tényezővé válhat. Felülmúlta például 1973—74-ben is, amikor az államháztartás hiánya 6500 millió rúpia volt, szemben az előirányzott 850 millió rúpiával.

A jövedelmi adók csökkentése 360 millió rúpia veszteséget fog okozni a kormánynak 1974—75-ben. Chavan abban reménykedik, hogy ezt a különféle visszaélések csökkenéséből származó többletbevételek ki fogják egyensúlyozni, sőt meg fogják haladni. A jövedelmi adó felső határát 97,75 százalékról 75 százalékra szállították le. Az évi 6000 rúpia vagy annál kisebb jövedelemmel rendelkezőknek egyáltalán nem kell adót fizetniük; eddig a határ 5000 rúpia volt. Ugyanakkor a pénzügyminiszter emelte a vagyonadót, ami véleménye szerint ellensúlyozza a magasabb jövedelmű rétegeknek jövedelemadó-csökkentésből származó hasznát.

A tőkés szektort a költségvetési terv csak nagyon kis mértékben érintette, bármiféle más alternativa megkérdőjelezhető lett volna, tekintettel arra, hogy a múlt évben az ipari termelés növekedése majdhogynem zéróval volt egyenlő. Az inflációs profit csökkentésére 10 százalékkal, 40 százalékra emelték azon társaságok pótadóját, amelyek 15 százaléknál több profitra tesznek szert.

Az olajválság is kihatott a költségvetésre. Számos kőolajtermék árát emelték a fogyasztás mérséklése érdekében. A motorolaj kivétel ez alól, mert már a novemberi megugrás közel 25 százalékkal csökkentette a fogyasztást. Adókedvezményekkel ösztönzik az átállást az olajtüzelésű kazánokról a szénfűtésűekre. Jelentős mértékben emelték a beruházásokat a szén-, műtrágya- és acélipar terén. Nem lehet tudni azonban, milyen mértékben megy majd végbe az az új energiaforrásokra való áttérés.

A különben pragmatikus költségvetés egyik gyenge pontja, hogy kisméretű beruházásokat irányoz elő. Az 1974—75. pénzügyi év első éve lesz az ötéves tervnek (1974—79), amely több mint 530 milliárd rúpia, vagyis évente mintegy 100 milliárd rúpia beruházást állapít meg. Maga a költségvetési tervezet 47,7 milliárd rúpia beruházást tesz lehetővé. Ez nem valami kedvező előjel a fejlesztési terv kimenetelét illetően, amelyet az olajválság és a fizetési mérleg körüli gondok is érzékenyen érintettek. Az 1975—76-os költségvetés — a választás előtti év — pedig esetleg nem tudja majd behozni az elmaradást.

A költségvetési tervezet az 1973—74. évi 7,1 milliárd rúpiával szemben az idén 8,5 milliárd rúpia összegű külföldi segéllyel számol és ebből 2,8 milliárd rúpiát a Nemzetközi Fejlesztési Társaság, az IDA nyújt Indiának. A külföldi kölcsönökért fizetendő kamatok összege 1974—75-ben 1 milliárd rúpiát tesz ki. *(1974. évi 10. szám)*

Képviseleti vállalatok figyelmébe!

NSZK-BELI CÉG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELETET KERES AZ ALÁBBI TERMÉKEK ÉRTÉKESÍTÉSÉRE:

fémtömlők, műanyag tömlők, csavarkötésekkel és tartozékokkal.
Felhasználási kör: ipari üzemek, gépgyárak és intézmények.
Gépgyártási vagy elektrotechnikai profilra berendezkedett képviseletek részére a pályázat sok előnyt kínál.
A megbízott referens német nyelvtudása szükséges.

Választ az alábbi címre kérünk:

HUNGEXPO Reklámügynökség
1441 Budapest, Városliget

Az NDK textilgépgyártása és a magyar vásárlások

Kiküldött munkatársunktól:

A Chemnitz folyó mentén már 100 évvel ezelőtt megtelepedtek a szövőfonó iparosok, s aztán persze a textilgépkészítők is. Itt, délen fekszik az a hely, ahonnan jelenleg az NDK textilgépeinek több mint fele származik. Azelőtt a várost is Chemnitznek hívták; ma Karl Marx nevét viseli. Az NDK textilgépgyártó iparágának trösztszerű egyesülése, a Textima maga is Karl-Marx-Stadtban „székel", s ugyanitt van a kötő- és fonógépgyártás kombinátjainak központja. Csak a harmadik kombinát (konfekciógépprofil) székhelye Wittenberg. Persze mindhárom nagyvállalatnak szerte az országban működnek gyárai, nem is számítva az önálló szövő- vagy speciálgépeket gyártó üzemeket. Ismét csak a Karl-Marx-Stadtban van viszont az egyesülés fejlesztő intézete, valamint a Textima Projekt, az iparág fővállalkozója, amely külföldön eddig vagy 130 komplett berendezést adott át, például egy 700 ezer orsós fonodát az EAK-ban, egy évi 175 ezer négyzetméter kapacitású szőnyeggyárat Ulánbátorban, jelenleg pedig közreműködik a szovjet műszálgyártás rekonstrukciójában.

Ez a város tehát különösen érdekes annak, aki az NDK textilgépeivel ismerkedik. A magyar ipar sokat rendel e gépekből, textilipari rekonstrukciónknak is ezek képezték fő bázisát. Így örömmel vettem, hogy Karl-Marx-Stadtba utazhatom, bár ilyenkor (röviddel a lipcsei vásár előtt) mindig nagy a sürgés-forgás, s egyébként is kevés volt az idő: csak két üzem meglátogatására futotta, annak ellenére, hogy vendéglátóim igazán gondosan előkészítették a programot. (Külön köszönettel tartozom a fáradhatatlan *Paul Bartheltnak*, a *Textima* sajtómegbízottjának.)

Az NDK textilgépeit jelenleg kétféle szempont szerint vizsgálhatjuk. Ismeretes, hogy partnereink szállítókészsége és a magyar kereslet nem teljesen esik egybe: bizonyos géptípusokból a magyar vállalatok rendelnének többet (síkkötő- és fonodai gépek), más fajtákból pedig (körkötők, varrvahurkolók, lánckötőgépek) a kínálat nagyobb. Mindkét gépcsoport állandó „téma" a magyar—NDK gépkereskedelemben, és nem róhatom fel házigazdáimnak, hogy természetszerűleg inkább az általuk eladásra kínált termékek műhelytitkaiba igyekeztek beavatni.

Így elsőnek a *VEB Strickmaschinenbau* (kötőgépgyár) szerepelt programunkban. Ez az üzem 1200 dolgozót foglalkoztat, köztük — 3 év óta — 100 magyar munkást is. Körkötőgépüknek három fő variánsát gyártják (Multicomet, Multikarat, Multipique). A magyar vállalatok régóta vásárolják a gyár termékeit, nem felfutó, nem is csökkenő, inkább a mindenkori szükségletek által diktált ütemben. Tavaly 27 darabot vett át a TECHNOIMPEX, az idén kilencre van szerződés, 1975-re viszont ismét mintegy 16 darabról tárgyalnak. (Szó van egy vidéki magyar fehérneműgyártó-üzem fejlesztéséről, újabb körkötőgépek vásárlásáról is, de ehhez egyelőre nincs meg a forintfedezet.) Ennek ismeretében nemigen szólhattam hozzá ahhoz a fejtegetéshez, miszerint a kötőgépgyár — amely a következő öt évben 50 százalékkal növeli termelését — szívesen eleget tenne a magyar rendeléseknek, de mivel hosszú távra tervez, öt évre szóló megállapodást szeretne kötni. Ebben nem szabad a túl merev vagy túlságosan is rugalmas termelés problematikáját látnunk; a TECHNOIMPEX-szet például boldoggá tenné, ha a keresett síkkötőgépekre kényszerülne ötéves megállapodást kötni. Érdekességképpen még megemlíthetem, hogy a gyárban találkoztam az egyik vevő (bajai textilüzemünk) két fiatal szakemberével: a helyszínen igyekeztek pontosan megismerni a körkötőgépek „lelkivilágát", mert kezdetben Baján gyakori volt az üzemzavar. (Nem a gépek hibájából — ezek általában megbízhatóan működnek, és teljesítik a paramétereket —, hanem az avatatlan munkaerő betanítása során.)

Úgy gondolom, több figyelmet szentelhetek a *Malimo* gyárnak (itt jártunk másnap), amely egy sajátos módszert dolgozott ki, a varrvahurkoló technológiát. Lényege: textilfelületet állít elő a varrógép gyorsaságával. A legkülönfélébb textíliák gyártására alkalmas: dekor-anyag, bútorszövet, csomagolóanyag, háztartási és ipari textília, ágynemű, strand- és szabadidő ruházat, divattextíliák, műszőrme, újabban padlószőnyeg — valamennyire jó a Malimo-rendszer, azaz a hat fő típus valamelyike. (Maliwatt, Malipol, Malivlies stb.) Hasonló, varrvahurkoló rendszert dolgoztak ki még a csehszlovák (Arachne) és a szovjet (ACSV) szakemberek is, mindazonáltal — állítja a Malimo — konkurrencia nélkül áll az NDK-beli gyár, s minthogy technológiája a szövésnél sokkal gazdaságosabb, emellett kevesebb munkaerő kell hozzá, az energiaigénye is kisebb, az újfajta textíliák akár a divatot is befolyásolhatják.

Lássuk előbb az eredményeket. Ma már több mint 500 Mali-gép üzemel az NDK-ban, eddig 60 darabot adtak el Olaszországban, s összesen 30 ország szerepel a vásárlók között. A gyár — típustól függően — 200—250 gépet hoz ki évente, s ma már az alkatrészek és fődarabok csaknem 80 százaléka egységesített, tehát valamennyi géphez jó. A termelés volumene évente 20—30 százalékkal nő, sőt a gyár szívesen válna kifejezetten összeszerelő üzemmé, ha más üzemektől nagy szériában kaphatna alkatrészeket. A termelés 40 százalékát a hazai piac veszi fel. Az export fele a szocialista országoknak megy, főleg a Szovjetuniónak, majd Lengyelország következik a sorban. (Egy együttműködési megállapodás értelmében 1967. óta a hat főtípus közül hármat a lengyel *Befama* kártológépével együtt hoznak forgalomba.) A tőkésországbeli vevők: angol, francia, olasz, amerikai, nyugatnémet, japán cégek.

Magyarország eddig vagy 35 Mali-gépet vásárolt. A legtöbb (23) a Lőrinci Vattagyárban működik. 1975-re szó van újabb 7 gép megvételéről. A Lenfonó- és Szövőipari Vállalat más célra, elsősorban dekorációs anyagok gyártásához vásárolt néhány gépet, de eladási gondjai vannak; mint a Malimonál megjegyzik, a vevők kezdetben szokatlannak találják a sajátos textíliát, pedig — mondják — az NSZK-ba mintegy 30 gépet éppen dekorációs anyag gyártásához szállítottak. Tény, hogy a Malimo-technológia felhasználási lehetősége szinte korlátlan, nálunk viszont viszonylag kevés területen alkalmazzák.

Ami a Malimo-textília propagandáját illeti, az már — így vélik a gyáriak — inkább a vevőkre, vagyis a textilgyárakra tartozik. Szerintünk nem ilyen egyszerű a helyzet. A Malimo-technológiával gyártott anyagok valóban újszerűek, de mégiscsak „utánzatai" az egyes hagyományos textíliáknak, s ez nem csak szubjektív értékítélet. Elég sok alapanyagot is felvesz a Malimo-textília, s annyival azért nem olcsóbb a hagyományosnál, hogy előnyös helyzetbe kerülhetne a piacon. A frottír többnyire nem éri el a hagyományos minőséget. Általában a felsőruházati anyag is nehezen állja ki az összehasonlítást, bár a gyárban igen szépeket is mutattak. Talán a szabadidő és strandruházat céljára készített textíliákban több a fantázia, s jó benyomást keltenek a padlószőnyegek is. (A gyár nemrég kihozta a több mint 5 méter munkafelületű gépeket, amelyek produktívabbak is, helyigényük is kisebb, s padlószőnyeg gyártására különösen alkalmasak.) Kevésbé tűnnek megfelelőnek a műszőrmék, sokkal inkább a takarók. A függönynek való textíliák készítésére is igen jónak ítélhető a Malimo-technológia, amelynek egyébként az a jellegzetessége, hogy a hosszanti és keresztszálak nem pontosan 90 fokos szöget zárnak be.

Mindent összevéve, a Malimo valóban igen érdekes rendszer, és bizonyára komoly távlatai vannak, főleg sokoldalúsága és termelékenysége révén. Valószínű azonban, hogy a vevőszolgálaton vagy a technológiai információkon kívül a gépgyártó vállalatnak nagyobb segítséget kell nyújtania magában az újszerű termék árupropagandájában is ahhoz, hogy technológiája széles körben elterjedhessen, és megtalálja valamennyi alkalmazási területét.

D. L.

SZERVEZÉS A KOHÓ- ÉS GÉPIPARBAN

A KGM Rákóczi úti „Technika Házában" kedden megnyílt a „Szervezés és racionalizálás a kohó- és gépiparban" című kiállítás. Az előzetes sajtótájékoztatón elmondták, hogy az iparágban 1968-tól egészen a múlt év elejéig lényegében szünetelt a vállalatok egymás közötti tapasztalatcseréje. Tavaly májusában a Minisztertanács foglalkozott szervezési kérdésekkel. A hozott határozat alapján a KGM is intenzív munkához kezdett, hogy elterjessze az iparban a legjobb módszereket. Most egy kerekasztal-konferenciával egybekötött kiállítás keretében érzékelhetik a szakemberek a már megtett út eredményeit.

A kohó- és gépipar területén 11 nagyvállalatot jelöltek ki, ahol kiemelt feladatként kezelték a szervezés egyes részfeladatainak fejlesztését. (Az elért eredmények alapján dolgozták ki az 1973—75. évi szervezési programot.)

Több vállalat dolgozott ki és valósított meg az eltelt időszak alatt komplex számítógépes vezetési és irányítási rendszert. Közülük a Magyar Vagon- és Gépgyár a szervezés eredményeként 2 százalékos létszámmegtakarítás mellett a termelési érték 25 százalékos növekedését érte el. A Szerszámgépipari Művek gépi feldolgozáson alakuló alkatrészcentrikus műszaki előkészítése, gyártási és ügyviteli rendszere a többi között az anyagmozgatás 60—80 százalékos csökkenését eredményezte. A Dunai Vasműnél a bevezetett munka eredménye évi 20 ezer tonna többlettermelés volt. A Mechanikai Műveknél a szervezés eredménye: az anyagkészletet 35 millió forinttal csökkenthették. A mostani kiállításon a KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézete bemutatja a számítógépes irányítás lehetőségeinek négy fokozatát. Eszerint a kisebb vállalatoknak a bérszámító központoknál végeztetett adatfeldolgozást javasolják elsőként, majd az úgynevezett távadatfeldolgozást (amikor már a vállalatnak csatlakozó rendszerei épülnek ki a központi számítógéphez), ezt követően az önálló ügyviteli géprendszert egyszerű programok, célfeladatok elvégzésére (NDK gépek), és végül az ESZR-gépek alkalmazását az R—10-es típustól az R—50-es típusig az integrált ügyvitel megvalósítására.

Gépek Amerikából több millió dollárért

A VILÁGGAZDASÁG április 7-i számában hírt adtunk az amerikai *Hesston Corp.* 3 millió dolláros magyarországi üzletkötéséről. Mivel a szerződés kooperációs részt is tartalmaz, ezért a HUNICOOP vállalat igazgatóját *dr. Cséky Sándort* kérdeztük a megállapodás részleteiről.

A takarmánytermesztésben egyre inkább tért hódítanak a zárt rendszerek. A CPS kukoricatermesztési rendszer már elterjedt hazánkban, a zöld takarmány betakarításának gépesítését most kezdik állami gazdaságaink és termelő szövetkezeteink. A HUNICOOP két éve áll kapcsolatban a Hesston Corporationnal. Az elmúlt évben 15 darab zöld takarmány-betakarító gépet hozott be az AGROTRÖSZT. Ennél a szerződésnél is, amelynek értéke csaknem 400 ezer dollár volt, a HUNICOOP „bábáskodott". Óriási érdeklődést váltottak ki az amerikai gépek, hiszen a zöld takarmány betakarításának komplex rendszere nemcsak hazánkban, hanem a nyugat-európai országokban is most van kialakulóban. Nem mellékes ugyanis, hogyan alakul a lucerna-, a napraforgó-, a borsó- és nem utolsósorban a kukoricatermesztés.

Az amerikai gépek betakarítási sebessége kétszer akkora, mint a jelenleg használtaké, egy évre átszámítva a lucernatermelés üzemi költsége 20 százalékkal csökkent.

Az elmúlt napokban aláírt szerződés 2 millió dolláros. Az AGROTRÖSZT 50 darab Hesston 4000-s alapgépet és hozzá adaptereket importál. Ezt az 50 gépet állami gazdaságoknál helyezik üzembe. 25 darab gép július 30-ig, a következő 25-ös szállítmány pedig szeptember 30-ig érkezik az országba. Április 15-én valószínűleg újabb megállapodást ír alá az AGROTRÖSZT az amerikai céggel. Ezek szerint 34 darab további gépet vásárolunk, ezek értéke több mint 1 millió dollár. Közöttük a már említett gépen kívül szerepel a 660-as jelű gép és a Field-Queen önjáró betakarító gyűjtőtartály. Ez utóbbi berendezést sikeresen próbálták ki a Kiskunhalasi Állami Gazdaságban, s ebben az évben Szombathelyen áll munkába a négy gépből álló rendszer.

A már megkötött szerződés szerint a Hesston Corp. vállalta, hogy az 1974. évi szállítások értékének 50 százalékát a következő két évben visszavásárolja. A gépekhez tartozó adapterek — hat darab — gyártási dokumentációját átadja magyar gyártóknak. Az első kooperációs szerződést már alá is írták, eszerint a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár háromsoros kukoricasilózófej gyártását veszi át, s ebben az évben a prototípusokat állítja elő, a jövő évtől kezdve pedig megkezdi a sorozatgyártását. A tervek szerint 1975-ben 200, 1976-ban 300, 1977-től pedig 400 darabot szállít az amerikai cég európai leányvállalatainak a KOMPLEX-en keresztül. Valószínű, hogy a többi adaptert a MEZŐGÉPTRÖSZT kezdi majd amerikai dokumentáció alapján gyártani. **E. P.**

MAGYAR KERESKEDELMI KAMARA

Elnökségi ülés

Kedden tartotta ez évi első elnökségi ülését a Magyar Kereskedelmi Kamara, amelyen *dr. Bíró József* külkereskedelmi miniszter is részt vett, és tájékoztatót tartott a világpiacon bekövetkezett változásokról, azoknak a magyar külkereskedelemre gyakorolt hatásáról. Az elnökségi ülés ezután megtárgyalta azokat a javaslatokat, feladatokat, amelyeket a Kamara különböző szervei a szocialista országokból származó import előmozdítására kidolgoztak. Meghallgatta a beszámolót a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) legutóbbi genfi ülésének munkájáról.

VG
VILÁGGAZDASÁG
A KONJUNKTÚRA- ÉS PIACKUTATÓ INTÉZET ÉS A MAGYAR KERESKEDELMI KAMARA LAPJA
Megjelenik hetenként ötször 4 oldalon, pénteken 4 oldal melléklettel.
A szerkesztő bizottság elnöke: HAVAS JÁNOSNÉ
Főszerkesztő: GYULAI ISTVÁN
Szerkesztőség: Bp. V., Dorottya u. 6. IV. em.
Postacím: 1397 Budapest, Pf. 534.
Telefon: 183-860
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Csollány Ferenc igazgató
Kiadóhivatal: Bp. 1085 Blaha Lujza tér 1–3.
Postacím: 1959 Budapest
Telefon: 343-100
Előfizethető minden magyar postahivatalnál
Előfizetési díj egy évre 2400 Ft
Terjeszti a Magyar Posta
74-3102/3-04 Zrínyi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bolgár Imre
INDEX: 25 008

AZ ALASZKAI OLAJVEZETÉK ÉS AZ USA ENERGIAGAZDASÁGA

Több éves huzavona után a közelmúltban megkezdődött a világ legköltségesebb olajvezetékének építése Alaszka északi és déli része között. Mintegy öt évvel ezelőtt Alaszka északi részén, az úgynevezett Prudhoe Bay-i mezőn hatalmas kőolajkészletet fedeztek fel az örök fagy és hó birodalmában. A szeizmikus mérések és a próbafúrások alapján mintegy 10 milliárd barrel (1 tonna = 7,5—8 barrel, az olaj minőségétől függően) kőolaj fekszik a föld mélyén.

Alaszka — az Egyesült Államok 48. állama — 1969-ben tetemes összegekért bérbe adta az olajlelőhelyet a jelentkező vállalatoknak. Az állam a föld tulajdonjogát megtartotta, a bérbeadás csak bányászási engedélyt jelentett. Hét vállalat — *Exxon, Atlantic Richfield, Standard Oil, Mobil, Philips, Union, Amerada Hess* — megalapította az *Alyeska Pipeline Company-t,* amelynek feladata az olaj kitermelése és az elszállításhoz a csővezeték megépítése. Hamar elkészültek a tervek, ezek értelmében az olajmezőtől 1300 kilométeres csővezetéken jut az olaj az Alaszka déli részén fekvő fagymentes Valdez kikötőbe, onnan pedig tartályhajókon folytatja az útját az USA nyugati partjára. Az olaj kitermeléséhez és elszállításához az engedélyt azonban az amerikai kongresszus csak néhány hónapja adta meg. A késedelem oka a környezetvédelmi törvény volt. Az energiahiány és a tavaly októberi közel-keleti háború utáni olajembargó azonban közbeszólt, és kivételt tettek a környezetvédelmi előírások alól. (A vezeték megépítésének, illetve a tengeri szállításnak ellenzői most attól tartanak, hogy ez a kivétel precedenst teremthet.)

Ezzel a döntéssel vereséget szenvedtek a transzkanadai olajvezeték megépítésének támogatói. Elképzelésük szerint az alaszkai olajat Kanadán keresztül szállították volna az Egyesült Államokba, mégpedig oly módon, hogy az alaszkai vezeték a már meglevő kanadai csőrendszerhez kapcsolódott volna. Ennek ellenére az építés költsége négyszer akkora lett volna, mint a most elfogadott tervé.

Az építési engedély megadása tulajdonképpen szerves következménye *Nixon* elnök energiaüzenetének, amelyben az energiaönellátás megteremtésének szükségességét hangsúlyozta. Jelenleg az USA-ban évente 6 milliárd barrel olajat forgalmaznak, ennek csak kétharmada hazai eredetű. Tavaly napi 6 millió barrelt tett ki az import, és ha a hazai termelés a jelenlegi szinten maradna, a behozatal 1980-ban már napi 12 millió barrel lenne. Az atomerőművek építésének meggyorsítása, az alaszkai vezeték megépítése azonban megakadályozza, hogy az importhányad ilyen magasra növekedjék.

Az alaszkai kőolajvezeték 1977-re készül el és akkor, vagy a következő évben helyezik majd üzembe. A 69 ezer — 1,2 méter átmérőjű és 1,25 centiméter vastagságú — darabból álló vezeték napi kapacitása 2 millió barrel olaj lesz. Valdez kikötőjéből 41, szigorú környezetvédelmi előírások alapján gyártott tankhajó — mintegy 161 ezer BRT kapacitással — szállítja majd az olajat ingajáratban a nyugati parton fekvő finomítókhoz. Érdemes megjegyezni, hogy a Prudhoe Bay-i olajmezőn a kőolaj mellett 26 billió köblábra becsült földgázkészlet is fekszik.

A vezeték építése az inflációt is beleszámítva 3 milliárd dollárba kerül. A költségek azért ilyen nagyok, mert a mostoha természeti körülmények között különleges berendezésekre és eljárásokra van szükség. A vezeték egy részét például speciális szigetelőanyaggal kell beborítani, hogy az olaj meg ne fagyjon. Hatalmas összegeket emésztenek fel a földmunkák is, hiszen a vezetéket jeges földbe fektetik, egyes helyeken pedig betonállványokon halad. Az építkezés jelentős konjunktúrát hoz a sok alvállalkozónak, csakúgy, mint Alaszkának, amely már utakat, szállodákat, új lakónegyedeket is épít az ott dolgozóknak és az odalátogató üzletembereknek. A 3 milliárd dolláron kívül 550 ezer dollárt már fel is használtak a feltárás és a próbafúrások költségeire.

A transzalaszkai vezeték 24 ezer új munkaalkalmat teremt. A vezeték építéséhez, karbantartásához, működtetéséhez egy korábbi döntés értelmében csak amerikai állampolgárokat alkalmazhatnak mindaddig, amíg a munkanélküliség az USA-ban 4 százalék felett van. Növekszik az amerikai szállítóhajóflotta kihasználtsága is, mivel az olajat csak amerikai hajók szállíthatják Valdez és a nyugati partvidék között.

Előrebecslések szerint az alaszkai olajmező 20—25 évig ad majd kőolajat. Termelésével nemcsak több milliárd dollárnyi importot takarít meg az Egyesült Államoknak, hanem segít „áthídalni" azt az időszakot is, amikor még az atomerőművek nem lépnek be tömegesen az amerikai energiahálózatba. A napi 2 millió barreles termelés ugyan nem oldja meg az USA energiagondjait, de importfüggőségét mindenesetre csökkenti. Nem mondanak le a transzkanadai vezeték megépítéséről sem, erre valószínűleg később, az energiaéhség növekedésével párhuzamosan fog sor kerülni. Ennek a második vezetéknek a megépítése egyelőre távlati programként szerepel.

Alaszka állam évi 3—400 millió dollár bevételt vár a vezeték megépítésétől adók és egyéb jövedelmek formájában. Az Alyeska társaság profitja pedig a viszonylag csekély — 900 millió dolláros — bérleti díj ellenében csillagászati számokat ér majd el. Akárcsak az Északi-tenger olajmezőit, az alaszkai olajlelőhelyet is szektorokra osztották, és a konzorciumba tömörült hét társaság mindegyike egy-egy „olajlencse" bérlője. Közülük az Exxon, a Standard Oil és az Atlantic Richfield a legtőkeerősebbek.

A jeges Alaszkában nem fejeződtek be a feltárási munkák. Feltételezik, hogy a már felfedezett olajmezőn kívül más hatalmas kiterjedésű mélyfekvésű olaj- és földgázmezők is vannak. Az alaszkai olajláz folytatódik tehát, a kormány pedig támogatja az olajtársaságokat, hiszen Washington szeretne megszabadulni a bizonytalan olajimport terhétől.

G. Gy.—L. P.

MAROKKÓI FOSZFÁTKITERMELÉS SZOVJET SEGÍTSÉGGEL

A márciusban aláírt, 30 évre szóló műszaki együttműködési egyezmény értelmében szovjet geológusok és bányaipari szakemberek vesznek részt a Marokkó déli részén, Meskalas vidékén levő óriási foszfátleletek kitermelésében.

Marokkó a tervek szerint foszfátkitermelését a jelenlegi évi 17 millió tonnáról 26 millióra emeli 1977-ig. A Szovjetunió 1990-ig évi 10 millió tonna foszfátot kíván vásárolni Marokkótól, amiért cserébe ként, ammóniát, fát és olajat szállít. *(ECN)*

A GUMITANULMÁNYI CSOPORT DECEMBERI VILÁGSTATISZTIKÁJA

Múlt év decemberében az egész világon 340 ezer tonna természetes gumit termeltek és 272 500 tonnát használtak fel — jelenti a nemzetközi gumitanulmányi csoport. A hó végén 1 millió 805 ezer tonna volt raktáron.

Műgumiból decemberben 620 ezer tonnát gyártottak, és 570 ezer tonnát használtak fel. Készlet a hó végén 1 millió 642 500 tonna.

Az egész elmúlt évben 3 millió 450 ezer tonna természetes gumit és 7 millió 335 ezer tonna műgumit állítottak elő; a felhasználás 3 millió 325 ezer, illetve 6 millió 995 ezer tonna volt. *(Reuter)*

JAPÁN SZÉNVÁSÁRLÁS A SZOVJETUNIÓTÓL

Japán a folyó pénzügyi évre 3,1 millió tonna, a Kuznyecki-medencéből származó kokszolható szenet vásárolt a Szovjetuniótól. A *Nippon Steel* szóvivője a pontos szerződéses árat nem közölte, de elmondta, hogy a vételár körülbelül a középúton van a 35 dolláros szovjet ajánlat és a japánok 29 dolláros ellenajánlata között. Az elmúlt (április 1-én végződő) pénzügyi évben a japán acélgyártók 3 millió 50 ezer tonna kuznyecki szenet vásároltak 21 dollár körüli FOB áron. A mostani másfélszeres ár tükrözi a kokszolható szén feszített piacát és azt, hogy a japán acélipar nemrégiben közel 40 dolláros áron szerzett be az Egyesült Államoktól kokszolható szenet. *(Reuter, AP—DJ)*

AZ ARAMCO TERVE A SZAÚDI OLAJTERMELÉS BŐVÍTÉSÉRE

Az *Arab—American Oil Company (Aramco)* tervet dolgozott ki, amelynek alapján Szaúd-Arábia kőolajtermelését a jelenlegi napi 9 millió barrelről 1975. végére 11 millió barrelra növelhetik. A terv csak a lehetőségét teremti meg a kitermelés fokozásának, megvalósítása Szaúd-Arábia kormányától függ. Az Aramco a *Standard Oil of California,* az *Exxon,* a *Texaco* és a *Mobil* közös érdekeltsége. *(Reuter)*

Papírhiány várható világszerte

Erdőgazdasági szakemberek ausztráliai konferenciáján a FAO képviselője az egész világra kiterjedő papírhiányt jósol a következő öt-tíz évre, főleg a rotációs papír lesz kevés. A FAO beszámolója 1974 és 1978 között kereken 80 millió tonna hiányról beszél. A rotációs papír előállítása ma már alig jár profittal. Hozzájárul ehhez még az is, hogy egyre kevesebb az ilyen papírfajta gyártásához szükséges faanyag.

Az EGK bizottsága most terjesztett a miniszterek tanácsa elé a cellulóz- és papíripar problémáival kapcsolatos összeállítást és javaslatot. A dokumentum rámutat arra, hogy a fa az újra termelhető nyersanyagok közé tartozik, és a Közös Piacon belül forrásait lényegesen szaporítani lehet. Ezért javasolja a bizottság, hogy a tagországok támogassák az erdősítést, a kitermelés megjavítását és az erdészeti utak építését és karbantartását. Javaslata szerint mezőgazdasági terület erdősítéséért a gazdáknak prémiumot kellene fizetni. Ez az akció 1976—1981 között 680 millió elszámolási egység ráfordításával járna.

Megállapítja a bizottság, hogy nagy mennyiségű papírhulladékot nem használnak fel újból. A begyűjtést és a hulladék felhasználását a termelésben javítani kell. Erről külön tanulmány készül.

Számos probléma adódik abból, hogy a cellulóz gyártása erősen szennyezi a környezetet. Ebben a szektorban rendkívül fontos a szükséges óvintézkedések alkalmazása. A Közös Piac országainak cellulózipara gyakran nem rendelkezik korszerű berendezésekkel, de az üzemek nagysága és földrajzi elhelyezkedése sem teszi lehetővé, hogy versenyképes önköltség mellett termeljenek a szennyeződés elleni szabályok betartásával. Programot kell kidolgozni a struktúra változására és ha a tagországok indokoltnak látják, hogy megvalósítását támogassák, a bizottság foglalkozik majd a megszervezéssel.

Az erdőkitermelés, a hulladékfelhasználás és a termelési eljárások fejlesztése a kutatások legfontosabb témái. A fejlesztés döntő mértékben csökkentheti a fenyegető papírhiány kihatásait. A bizottság ezért szükségesnek tartja a különböző kutatási programok összehangolását. Javasolja annak mérlegelését is, hogyan tudnának a Közös Piac tagországai a kölcsönös előnyök szem előtt tartása mellett — egyes szállító országokkal kereskedelmi és műszaki téren kooperálni. **A. R.**

Az osztrák papíripar gondjai

A papír világpiacán jelentősen emelkedtek az árak és ez az osztrák papíripar számára kedvező exportlehetőségeket teremt. Ezzel szemben jelentékenyen drágultak a papíripari alapanyagok — esetenként 50 százalékig — és ez megnehezíti az alapanyagok importját. Egyes cikkek, például a hullámlemez alapanyaga, még kielégítő mértékben áll rendelkezésre, a zsírpapír gyártásához szükséges anyag viszont hiánycikké vált. Ausztria jelentős importot is bonyolít le, a belföldi papírfelhasználás közel 20 százalékát külföldről fedezi.

A környezetvédelmi beruházások — mint ismeretes — nagyon tőkeigényesek. Az osztrák papíriparnak ehhez nincs meg a szükséges pénze, és az is baj, hogy a berendezések műszakilag még nem tökéletesek.

A papíripar egyik szektorában, a csomagolási anyag előállításában figyelemre méltó a fellendülés. A műanyag- és az acéllemez sokkal drágább lett, és nehezebbé vált beszerzése is. A Welsben nemrégiben megtartott *Europack* kiállításon megállapítható volt, hogy tisztítószerek, festékek, növényvédőszerek és élelmiszerek csomagolásánál ismét jobban előtérbe kerül a papír, főképp a spirál-tekercselésű doboz és hordó. Ezeket főleg az élelmiszeripar, a gyógyszer- és vegyipar, a gépipar keresi.

A papírcsomagolás előnye, hogy olcsó, alapanyaga még kapható, súlya csekély, felirattal könnyen ellátható és könnyen bomlik természetes úton. *(APA)*

KÜLFÖLDI TŐKEBEHATOLÁS A FRANCIA GYÓGYSZERIPARBA

A francia ipar köreiben villámcsapásként hatott az a hír, hogy az ország második legnagyobb gyógyszeripari vállalata, a *Roussel—Uclaf* cég részvénytöbbsége a nyugatnémet *Farbwerke Hoechst* konszern kezére jutott. A 2 milliárd frankot meghaladó évi forgalommal, 16 üzemmel és kereken 20 ezer dolgozóval rendelkező vállalat még az óriáskonszern számára is zsíros falat lehetett. A francia gyógyszeriparban a külföldi részesedés ezzel már 42 százalékra emelkedett.

Ennek a mélyreható strukturális változásnak alapvető oka — a *Weltwoche* elemzése szerint — az, hogy Franciaországban a gyógyszeripar kis és középnagyságú egységekre aprózódik. Itt is érvényesül ugyan a koncentráció, az az 1950-ben még független 2000 vállalat helyett 1972-ben már csak 430 vállalat működött. Ezek közül a 80 legnagyobb cég bonyolítja le az iparág forgalmának több mint háromnegyedét. A gyógyszeriparnak még ezek a nagyjai is — európai szemmel nézve — nagyon kicsinyek. Az ország legnagyobb gyógyszergyára, a *Rhône—Poulenc* a világpiacon a 17. helyen áll. Az ország 20 legfontosabb vállalatának a fele külföldi konszernek leányvállalata.

A francia gyógyszeripart ez a szerkezeti gyengéje nemcsak pénzügyileg teszi sebezhetővé, hanem akadályozza fejlesztését is. Az anyagilag gyenge lábon álló francia laboratóriumok csak sokkal kevesebbet fordítanak kutatásra, (a forgalom 8 százalékát), mint más versenytársaik. Svájcban például 15 százalékot, az USA-ban 11 százalékot szánnak erre a célra.

A francia üzemek azt állítják, hogy az ipar stagnálásáért az elaprózottságnál sokkal nagyobb mértékben a gyógyszergyártás állami ellenőrzése felelős. Tény az, hogy 1965-ről 1972-re a francia üzemek piacra hozott új termékeinek száma több mint felével csökkent.

A francia jog ezen a téren különösen szigorú. Gyógyszerek importját nem engedélyezik, és ez messzemenően magyarázza azt, hogy sok külföldi érdekeltség telepedett le Franciaországban. Új gyógyszerfajták piacra hozatalát egy 22 tagból álló bizottság engedélyezheti, amelynek munkájában nemcsak a gyógyszeripar, hanem orvosi, gyógyszerészi érdekképviseletek is részt vesznek. Ez a mindenható bizottság az ipar véleménye szerint lassan és bürokratikusan dolgozik.

A jelek szerint a Roussel—Uclaf vállalat nyugatnémet irányítás alá kerülése a francia gyógyszeripar fejlődésében új szakasz kezdetét jelentheti. A legközelebbi években további integrációs folyamatra kell számítani, és ezzel egyidejűleg a Franciaországban működő külföldi termelők is bővítik majd piaci részesedésüket.

Nő az érdeklődés a geotermikus energia iránt

A nyersolajárak példátlan emelkedése többek közt azzal a következménnyel járt, hogy világszerte nagyobb figyelmet fordítanak más energiaforrások hasznosítására. Ezek között szerepel a geotermikus energia is, a föld belsejében található forró vízben és gőzben rejlő lehetőségek. Kihasználásuk a világ legtöbb országában még igen kezdetleges.

Fokozott mértékben foglalkoznak ezzel a kérdéssel az USA-ban, ahol ezt az energiaforrást már néhol hasznosítják. Januártól engedélyeket adtak ki, hogy az állam birtokában levő területeken kutatások induljanak geotermikus energiaforrások feltárására. A viharos érdeklődés és a sokoldalú alkalmazási tervek bizonyítják, hogy igen lényeges kérdésről van szó. A kutatás USA-beli helyzetéről közöl beszámolót az *AP—DJ.*

Az USA állami területeit kezelő hivatalokhoz ezerszámra érkeznek kutatási engedélyt kérő beadványok. Ezekkel január óta foglalkoznak, jelenleg kizárólag Kaliforniában, ahol a legjobb lehetőségek kínálkoznak. A *Shell* például 3874 acre területre szóló kutatási engedélyért 4,5 millió dollárt fizetett, holott 10 évvel ezelőtt ugyanazon a környéken a magánkézben levő területeket acre-onként 20 centért lehetett bérbe venni.

Az USA egyéb államai csak később engedélyezik a kutatást állami területeken. Százszámra jelentkeznek vállalkozók a nagy olaj- és földgáztársaságok mellett is. Alkalmi egyesülések is alakulnak nagy vállalatok és kisebb geotermikus cégek részvételével. Magánkézben levő területek már régebben is megnyíltak a kutatás előtt. A *Gulf Oil Co.-nak* például már több százezer acre területre van kutatási engedélye, már kezdeti eredményeket is ért el.

A geotermikus energia szerepe az ország ellátásában a század végére igen jelentős lehet. Egyelőre csak San Francisco áramszükségletét látják el ebből a forrásból.

A kutatási tevékenység jelenleg még nem problémamentes. A hasznosítási javaslatoknak előírás szerint tartalmazniok kell a környezetvédelem szempontjából szükséges intézkedések tervezetét, és ez — a terület viszonylagosan ismeretlen volta miatt — igen problematikus követelmény. Anyaghiány is jelentkezik, különösen a cső kevés, és technológiai problémák fékezik az előrehaladást.

Az olajválság arra készteti az USA kormányát, hogy több pénzt fordítson energiakutatásokra, és ez közelebb visz a geotermikus energiával felmerülő technológiai problémák megoldásához is. Nemrégiben javaslat készült 20 milliárd dollárnak megszavazására erre a célra, az összegből 50 milliót szándékoznak a geotermikus energia fejlesztésére fordítani.

A *Kyushu Electric Power Co.* megállapodott az indonéziai állami Pertamina olajvállalattal, hogy műszaki támogatást nyújt egy geotermikus erőmű építéséhez — jelenti a *Kyodo.* A japán vállalat már rendelkezik egy ilyen erőművel, amelynek kapacitása 10 ezer kilowatt.

AZ IZRAELI VEGYIPARRÓL

Izrael vegyipara az ország egyik legtőkeigényesebb iparága; az összipari tőkéből mintegy 25 százalékkal részesedik. Az elmúlt tíz év folyamán az összipari beruházások csaknem 20 százalékát, mintegy 1,5 milliárd izraeli fontot, a vegyiparba fektették be. Előzetes becslések szerint a következő tíz évben ez az összeg eléri a 2,6 milliárd fontot.

Az ország vegyipari termelése az 1965. évi 800 millió fontról 1972-re mintegy 60 százalékkal 1 milliárd 240 millióra emelkedett. Legnagyobb mértékben a különböző alapanyagok előállítása, a kőolajfeldolgozás, a növényvédőszerek és gyógyszerek gyártása fokozódott. A vegyipari termelés volumene az 1960—1972 közötti időszakban négy és félszeresére emelkedett; ez a legnagyobb növekedési rátát jelenti az ország ipari termelésében. 1972-ben vegyipari kutatásokra és fejlesztésre fordított összeg 15 millió font volt.

Ugyancsak jelentősen nőtt az ország vegyipari exportja: az 1965-ben elért 50 millió fontról 1972-re 120 millió fontra. A várakozások szerint a következő tíz évben az export értéke 210 millió fontra emelkedik. Az ország kivitele 60 százalékban nehézvegyipari termékek, a fennmaradó rész főként a növényvédőszer és a gyógyszeripari készítmény. *(Chemische Industrie)*

Devizák

	Reuter valutaindex 1974. IV. 9. — 10,11
ZURICH, DEVIZA, svájci frankban	
USA	3,0735–3,0765
Egyesült Királyság	7,3285–7,3390
Kanada	3,1640–3,1680
NSZK	119,64–119,86
Hollandia	113,23–113,47
Franciaország	63,11–63,28
Belgium	7,84–7,86
Olaszország	0,4830–0,4843
Ausztria	16,11–16,16
Japán	1,1025–1,1075
1 USA DOLLÁR az egyes országok pénznemében	
Bécs	18,96–19,06
Brüsszel	39,21–39,26
Párizs	z
Frankfurt	2,5700–2,5720
Milánó	635,75
Amszterdam	2,7072–2,7097
1 ANGOL FONT értéke USA-dollárban	
London	2,3825–2,3835
PÁRIZS ARANYÉRME frankban	
Napoleon	z
USA 20 dolláros	z
NEMZETKÖZI ARANY 1 finomuncia/$	
Zürich	169,00–171,00
London	170,00

Vegyicikkek jegyzései

Felvilágosítás: 9 és 17 óra között az árfolyammal kapcsolatos kérdésekben a 380–193 telefonszámon

REUTER NYERSANYAG-ÁRINDEX (BÁZIS: 1931. IX. 18.) ÁPRILIS 9. = 1340,7

Áru	Egység	1974. IV. 1–8. legmagasabb	1974. IV. 1–8. legalacsonyabb	1973. IV. 1–8. legmagasabb	1973. IV. 1–8. legalacsonyabb
KALKUTTA, SELLAKÁRAK					
T. N. minn, azonnali	rúpia/75 kg-os	2500,00	2320,00	870,00	820,00
május	maund	2500,00	2320,00	870,00	820,00
június		2500,00	2320,00	870,00	820,00
I. sz. min., azonnali		2580,00	2400,00	990,00	940,00
LONDON, GUMIÁRAK					
ZÁRÁS					
RSS. I. min. clf.	penny/kg				
május		39,00	36,50	26,50	24,00
június		38,75	36,00	26,00	23,00
London és Liverpool, azonnali		37,50	33,50	27,50	24,00
Settlement					
május		37,00	34,00	27,25	24,20
június		37,25	34,50	27,25	24,20
LONDON, VEGYES MINŐSÉGŰ GUMIÁRUK					
No. 1. RSS., malájföldi	penny/kg	40,00	36,00	26,75	25,00
No. 4. RSS., malájföldi		36,50	34,50	26,50	25,10
No. 5. RSS., malájföldi		36,00	34,00	26,10	24,80
No. 1x vékony, barna krepp		–	–	25,80	24,75
No. 2x vékony, barna krepp		–	–	25,60	24,40
No. 3x vékony, barna krepp		–	–	24,50	23,50
No. 1. vékony, fehér krepp		–	–	29,30	28,70
No. 1. vastag, fehér krepp		–	–	29,75	28,70
No. 1. talpkrepp, 1/8 inch.		80,00	79,00	38,00	38,00
NEW YORK, GUMI, VISZONTELADÓI ÁRAK					
No. 1. RSS., folyó hó	cent/lb	43,75	42,50	31,00	30,50
következő hó		43,50	42,25	30,50	30,25
No. 2. RSS., folyó hó		42,75	41,50	30,75	30,25
következő hó		42,25	41,00	30,25	30,00
No. 3. RSS., folyó hó		41,75	40,50	30,50	30,00
következő hó		41,50	40,00	30,00	29,75
No. 1. RSS., azonnali		44,00	42,75	31,50	30,00
No. 1. RSS., clf		42,87	40,00	29,75	29,25
No. 3. RSS., fob		39,00	38,00	27,25	27,00